II

(Įstatymo galios neturintys teisės aktai)

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2009 m. gruodžio 2 d.

dėl valstybės pagalbos C 39/08 (ex N 148/08), kurią Rumunija planuoja suteikti mokymui gamyklai *Ford Craiova*

(pranešta dokumentu Nr. C(2009) 9350)

(Tekstas autentiškas tik rumunų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2010/357/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal minėtas nuostatas ([1]),

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2008 m. balandžio 1 d. raštu Rumunija pranešė Komisijai apie *ad hoc* individualią 57 mln. EUR pagalbą mokymui, suteiktą Krajovoje esančiam automobilių gamintojui *Ford Romania SA*.

(2) 2008 m. rugsėjo 10 d. raštu Komisija pranešė Rumunijai apie sprendimą pradėti EB sutarties 88 straipsnio 2 dalyje (dabar SESV 108 straipsnio 2 dalis) ([2]) nustatytą procedūrą dėl pagalbos, apie kurią pranešta, ir pakvietė suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas ([3]).

(3) Rumunija savo pastabas pateikė 2008 m. lapkričio 7 d. raštu. 2008 m. lapkričio 18–19 d. Komisija susitiko su Rumunijos valdžios institucijų ir *Ford* atstovais Krajovos gamyklos patalpose.

(4) 2008 m. lapkričio 26 d. raštu Komisija sutiko su pagalbos gavėjo prašymu pratęsti pastabų teikimo terminą. *Ford* pastabas pateikė 2008 m. gruodžio 18 d. raštu. Šios pastabos Rumunijai persiųstos 2009 m. kovo 9 d. raštu.

(5) Komisija 2009 m. kovo 6 d. ir birželio 23 d. raštais paprašė daugiau informacijos. Rumunijos valdžios institucijos atsakė atitinkamai 2009 m. balandžio 2 d. ir liepos 22 d.

(6) Pastabų iš kitų suinteresuotųjų trečiųjų šalių Komisija negavo.

([1]) OL C 270, 2008 10 25, p. 29.

([2]) Nuo 2009 m. gruodžio 1 d. EB sutarties 87 ir 88 straipsniai tapo atitinkamai SESV 107 ir 108 straipsniais. Šie du nuostatų rinkiniai iš esmės yra tapatūs. Prireikus, šiame sprendime nuorodos į SESV 107 ir 108 straipsnius turėtų būti suprantamos kaip nuorodos atitinkamai į EB sutarties 87 ir 88 straipsnius.

([3]) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, žr. 1 išnašą.

2. PROJEKTO APRAŠYMAS

Gavėjas

(7) Pagalbos gavėjas yra įmonė *Ford Romania SA*, įmonės *Ford Motor Company* dalis, kuri 2007 m. rugsėjo 12 d. iš Rumunijos privatizavimo agentūros AVAS nusipirko automobilių gamyklą ir verslą, kurį Krajovoje anksčiau valdė *SC Automobile Craiova SA* ir *SC Daewoo Automobile SA* (toliau – *Ford Craiova*).

(8) 2008 m. vasario 27 d. sprendime Komisija nustatė, kad privatizavimo susitarimas buvo nederanti pagalba, ir nurodė susigrąžinti 27 mln. EUR ([4]). Ši suma su palūkanomis grąžinta 2008 m. birželio 27 d.

(9) Krajovos automobilių gamyklą *Ford* įsigijo ketindama nuo 2009 m. pradėti gaminti dviejų naujų rūšių transporto priemones (mažą daugiafunkcį modelį B-MAV ir lengvąją transporto priemonę ISV, tinkančią prekėms ir (arba) keleiviams vežti), o nuo 2011 m. – naujos kartos mažai CO_2 išmetančius variklius. Šiam projektui reikės įdiegti dvi naujas gamybos linijas, kurių apskaičiuotos bendros investicijos sudaro 675 mln. EUR. Pagal privatizavimo susitarimą *Ford* įsipareigojo išlaikyti 3 900 esamų ir sukurti naujų darbo vietų ir iki 2012 m. pabaigos pasiekti, kad iš viso dirbtų 9 000 darbuotojų.

(10) Krajovos gamykla yra mažiau palankiame regione, kuriam gali būti teikiama pagalba pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą. 2008 m. balandžio 30 d. sprendime Komisija patvirtino 143 mln. EUR regioninę pagalbą gamyklai *Ford Craiova*, kuri atitinka didžiausią pagalbos intensyvumą, kuris leidžiamas dideliems tokio masto investiciniams projektams, įgyvendinamiems regione, atitinkančiame reikalavimus, kad būtų galimas didžiausias 50 % tinkamų finansuoti išlaidų pagalbos intensyvumas ([5]).

Mokymo projektas

(11) Pagalba, apie kurią pranešta, remiama išsami penkerių metų mokymo programa, kurią *Ford* ketina siūlyti esamiems (3 900) ir būsimiems Krajovos automobilių gamyklos darbuotojams (iš viso turėtų būti iki 9 000 darbuotojų). Apskaičiuota, kad mokymo programa kainuos iš viso 185,5 mln. EUR ([6]), iš jų 128,5 mln. EUR skirs *Ford*, o 57 mln. EUR Rumunija suteiks kaip pagalbą mokymui.

(12) Mokymo programos struktūra yra dvejopa.

(13) Vertikaliuoju požiūriu programą sudaro keli lygmenys. Pirmasis lygmuo – mokymas, kurio reikalaujama pagal ES arba Rumunijos teisės aktus ir (arba) kuris būtinas siekiant veiksmingo gamyklos veikimo, taigi šį mokymą galima vadinti „specialiuosius įmonės poreikius atitinkančiu mokymu“. Šiam mokymo lygmeniui pagalba negali būti teikiama. Visas su šiuo mokymo lygmeniu susijusias išlaidas, kurios, kaip apskaičiuota, yra maždaug 29,7 mln. EUR, padengia *Ford*. Papildomi lygmenys yra tokie: mokymas, kuris be pagalbos būtų teikiamas tik iš dalies (t. y. 40 % viso kurso turinio); mokymas, kuris be pagalbos nebūtų teikiamas visai; ir mokymas, susijęs su pasirinktų kategorijų darbuotojais.

(14) Horizontaliuoju požiūriu programoje siūlomi 269 kursai, sugrupuoti pagal keturias pagrindines mokymo temas arba blokus.

— Sauga. 79 kursai, kuriais siekiama darbo vietoje kurti saugos kultūrą. Šie kursai suskirstyti į keturias pagrindines potemes: pagrindinė sauga darbo vietoje; saugus mechanizmų naudojimas ir asmens apsaugos įranga; pėsčiųjų sauga, rizikos nustatymas ir prevencija. Kiekvieną kursą sudaro įvadinė dalis, po kurios eina išsamus mokymas apie saugų elgesį. Iš šių 79 kursų bloko 61 kursas skirtas darbininkams ir vadovaujantiems darbuotojams, aštuoniolika kursų – tik pastarosios kategorijos profesionalams.

Mokymas, kurį įmonė turi teikti, kad būtų laikomasi įmonės vidaus saugos reikalavimų, taip pat kad būtų laikomasi ES ir Rumunijos saugos teisės aktų reikalavimų, nėra laikomas tinkamu gauti pagalbą ([7]). Šiame bloke finansuoti tinkamos išlaidos yra 17,57 mln. EUR, ir toms išlaidoms padengti galima prašyti iki 8,43 mln. EUR pagalbos.

([4]) 2008 m. vasario 27 d. Komisijos sprendimas 2008/717/EB dėl valstybės pagalbos C 46/07 (ex NN 59/07), *Automobile Craiova Romania privatizavimas*, OL L 239, 2008 9 6, p. 12. Komisija nustatė, kad privatizavimo kaina buvo sumažinta mainais į *Ford* įsipareigojimą išsaugoti esamą darbuotojų skaičių (3 900) ir sukurti naujų darbo vietų, kad iš viso iki 2012 m. darbuotojų būtų iki 9 000, taip pat iki 2012 m. pabaigos pasiekti, kad gamybos lygis būtų 200 000 automobilių per metus. Komisija nurodė susigrąžinti 27 mln. EUR; ši suma yra grynosios turto vertės ir pirkimo kainos skirtumas. Kaip dalį privatizavimo sandorio Rumunijos Vyriausybė 2007 m. lapkričio 7 d. pasirašė Privalomo įsipareigojimo raštą, kuriuo įsipareigojo Krajovos projektui įgyvendinti įmonei *Ford* suteikti regioninę pagalbą, kurios bendra suma yra 156 mln. EUR, ir mokymo pagalbą, kurios bendra suma yra 57 mln. EUR.

([5]) 2008 m. balandžio 30 d. Komisijos sprendimas dėl valstybės pagalbos N 767/2007, *Regioninė investicinė pagalba Ford Craiova*, OL C 238, 2008 9 17, p. 4.

([6]) Kaip nurodyta gavėjo 2008 m. gruodžio 18 d.

([7]) Mokymas būtų toks: supažindinimas su sveikatos ir saugos reikalavimais gamybos metu; mokymas, kaip saugiai patekti į darbo patalpas; Energijos kontrolės ir elektrinės blokuotės (EKEB) sustabdymas; EKEB sustabdymas gamybai; biuro darbuotojų supažindinimas su sveikatos ir saugos klausimais; lankytojų ir rangovų supažindinimas su gamykla; aplinkos apsaugos energetinio reagavimo planas; mechaninės apsaugos nuo vagysčių sistema ir pavojingų medžiagų duomenų valdymas; rizikos vertintojai; supažindinimas su aptvertomis teritorijomis ar statybų vietomis; gaisro rizikos vertinimas ir sauga; veiklos sustabdymas siekiant mokyti saugos pagal teisės aktų reikalavimus (du kartus per metus); veiklos sustabdymas siekiant mokyti pėsčiųjų saugos (du kartus per metus); sveikatos ir saugos mokymas vadovams ir Sveikatos ir saugos komitetui; pirmoji pagalba.

— Pagrindiniai įgūdžiai. 59 kursai, kuriais siekiama skatinti darbuotojų asmeninį tobulėjimą, suteikiant jiems bendrųjų įgūdžių. Kursai suskirstyti į tokias potemes: rumunų kalbos mokymas ekspatrijuotiems darbuotojams; vadovavimo įgūdžiai meistrams ir brigadininkams; *Outlook* ir pagrindiniai IT įgūdžiai; anglų kalbos įgūdžiai vietos darbo jėgai; raštingumo ir skaičiavimo įgūdžiai; pagrindiniai vadovavimo įgūdžiai visų lygių darbuotojams; platus IT mokymas; individualizuotas išsamus atrinkto „pavyzdinio modelio“ darbuotojų mokymas. Visų pirma keturiolika kursų skirta darbininkams ir vadovaujantiems darbuotojams ([8]), 45 kursai – tik pastarosios kategorijos profesionalams.

Visas apskaičiuotas kursų išlaidas, laikomas netinkamomis finansuoti skiriant pagalbą, padengs *Ford* ([9]). Šio bloko tinkamos finansuoti išlaidos yra 93,13 mln. EUR, joms padengti galima prašyti iki 46,56 mln. EUR pagalbos. Visų pirma numatyta, kad raštingumo ir skaičiavimo kursai, skirti ir darbininkams, ir vadovaujamas pareigas einantiems darbuotojams, kainuotų po maždaug 22,5 mln. EUR.

— Verslo pagrindai. 73 kursais ketinama pasiekti, kad darbuotojai perimtų Europos ir pasaulio verslo patirtį. Dalis šio bloko kursų, t. y. dvidešimt ([10]), skirti darbininkams ir vadovaujamas pareigas einantiems darbuotojams (grupių vadovams, meistrams, specialistams ir vadovams). Likę kursai skirti tik pastarosioms profesionalų kategorijoms. Trys šio bloko mokymo sritys, t. y. *Ford* būdingos IT sistemos; *Ford* verslo procesai ir *Ford* vidaus kontrolės procesai, sudaro kursus, kurie būtini, kad gamykla veiktų veiksmingai, todėl jiems pagalba negali būti skirta. Likę kursai apibrėžiami kaip neprivalomi arba papildomi, o jų paskirtis – suteikti darbuotojams daugiau patirties ir įgūdžių. Šios papildomos mokymo sritys apima tokias bendras temas, kaip projektų valdymo įgūdžiai; funkcinė kompetencija (žmogiškieji ištekliai, pirkimas, finansai); šešios sigmos (kokybės gerinimas); papildomas individualizuotas mokymas atrinktiems „pavyzdinio modelio“ darbuotojams.

Apskaičiuota, kad bendros tinkamos finansuoti šio mokymo bloko išlaidos yra maždaug 8 mln. EUR, iš jų 4 mln. EUR skirs *Ford*, o kiti 4 mln. EUR bus suteikta kaip pagalba. Visas specialiuosius įmonės poreikius atitinkančio mokymo, patenkančio į šį bloką, išlaidas prisiima įmonė ([11]).

— Pramoniniai įgūdžiai. 58 kursais siekiama tokio pramoninių įgūdžių lygio, kuris yra platesnis negu būtinas darbui atlikti, darbuotojai apskritai mokomi spręsti problemas, kylančias dėl naujų technologijų naudojimo gamybos aplinkoje. Du iš šių kursų, t. y. variklių surinkimo ir gamybos modeliavimo, atitinka specialiuosius įmonės poreikius, todėl pagalba jiems negali būti skiriama. Likę kursai laikomi papildomu ar neprivalomu mokymu, apimančiu įvairias plačias elektros ar mechanikos dalykų ir platesnės eksploatacijos temas. Dauguma siūlomų šio bloko kursų skirti darbininkams ir vadovaujamas pareigas einantiems darbuotojams ([12]).

Apskaičiuota, kad bendros tinkamos finansuoti šio mokymo bloko išlaidos yra maždaug 39,1 mln. EUR, iš jų 18,9 mln. EUR skirs *Ford*, o kitų 18,2 mln. EUR gali būti prašoma kaip pagalbos.

(15) Apskaičiuota, kad specialiuosius įmonės poreikius atitinkanti mokymo programos dalis, kurią visą finansuos *Ford*, kainuos 29,73 mln. EUR ([13]). Papildomo mokymo, kuriam gali būti skiriama pagalba, tinkamų finansuoti išlaidų paskirstymas mokymo programos blokams ir *Ford* nuosavas įnašas išdėstyti toliau lentelėje (mln. EUR).

([8]) Mokymas būtų toks: komandų vaidmuo nustatant tikslus ir formuojant politiką; nuolatinis tobulėjimas; kompiuterio su operacine sistema *MS Windows XP* naudojimo įvadas; *MS Excel* pagrindai; *MS Word 2003* pagrindai; darbuotojų subūrimo įgūdžiai; vertinimo skirtumai, sėkmės kūrimas – skirtingumas ir orumas darbe; mokytojų mokymas; veiksmingi grupių susitikimai; raštingumo įgūdžiai; verslo matematika; suvestinių naudojimo įvadas; anglų kalbos mokymas; produktų specialistų vadovavimo mokymas.

([9]) Mokymas būtų toks: mokymas pasitelkiant užduočių korteles; suvestinių naudojimo įvadas; strategijos, tikslai ir pagrindiniai veiklos rodikliai.

([10]) Pvz.: gamybos principai, pagrindinių priežasčių analizė (5 priežastys); vaizdinė gamyklos technika; klaidų taisymas; defektų nustatymas ir ištaisymas; nuolatinis tobulėjimas; kokybės priežiūra; statistinė procesų kontrolė; korporacinio elgesio principai; gamybos sistemos ir kt.

([11]) Išlaidos apima šiuos įmonės poreikius atitinkančius kursus: darbo vietos procesų kontrolė; dokumentų tvarkymas ir saugojimas; statistinės procesų kontrolės taikymas įmonėje *Ford*; korporatyvinis elgesys įmonėje *Ford*; vidaus kontrolė įmonėje *Ford*; gamybos eksploatavimo sistemos įmonėje *Ford; Captura* mokymas; valdymo apskaita įmonėje *Ford*; finansinė apskaita ir mokesčių procesai įmonėje *Ford*; pirkimo procesai įmonėje *Ford*; žmogiškųjų išteklių procesai įmonėje *Ford*; pirkimo ir užsakymo sistemos; užsakymo ir patvirtinimo kontrolė; pirkimo ir užsakymo sistemos pirkėjams; negamybinis tiesioginis užsakymo apdorojimas (SNOOPE); ilgalaikių užsakymų atranka.

([12]) Išskyrus du mediciniųjų įgūdžių kursus: gaivinimas ir pagalba ištikus elektros šokui, mediciniųjų įgūdžių gerinimas.

([13]) Nominali vertė.

	Sauga	Pagrindiniai įgūdžiai	Verslo pagrindai	Pramoniniai įgūdžiai	Iš viso
Tinkamos finansuoti bendrojo mokymo išlaidos	16,17	93,13	7,94	36,67	153,91
Tinkamos finansuoti specialiojo mokymo išlaidos	1,49	—	0,16	0,24	1,89
Pagalba bendrajam mokymui	8,08	46,56	3,97	18,33	76,94
Pagalba specialiajam mokymui	0,37	—	0,03	0,06	0,46
Bendra pagalba	8,45	46,56	4,00	18,39	77,44
Ford įnašas	9,2	46,56	4,08	18,50	78,39

Lentelėje pateikta bendra pagalba ir *Ford* įnašas nurodyti nominalia verte. Rumunija ir *Ford* pabrėžia, kad įmonė nusprendė, kad bendra pagalba negali viršyti 57 mln. EUR. Bendros pagalbos, kuri galėtų būti suteikta programai, ir prašomos 57 mln. EUR sumos skirtumą iš savo įnašo, kuris padidinamas iki 98,8 mln. EUR, padengia įmonė.

(16) Bendras mokymo, siūlomo pagal specialiuosius įmonės poreikius atitinkančio mokymo programą, kuriam negali būti skirta pagalba, dienų skaičius yra apytikriai 200 000 per penkerius metus, o bendras mokymo, kuris bus siūlomas pagal tą programos dalį, kuriai gali būti skiriama pagalba, dienų skaičius yra apytikriai 800 000 per penkerius metus. Atitinkamai, kiekvienam iš 9 000 darbuotojų turėtų iš viso tekti vidutiniškai maždaug 111 dienų mokymo per penkerius metus. Rumunija ir *Ford* taip pat pateikė įrodymų, kad dauguma programoje dalyvaujančių mokytojų (iki 90 %) bus samdomi iš išorės specializuotų mokymo centrų ir kad didelė dalis mokymo bus teikiama ne gamyklos patalpose (taip pat žr. 18 konstatuojamąją dalį, kurioje nurodytos tinkamos finansuoti kelionių išlaidos, patiriamos ir mokomų asmenų, ir mokytojų).

(17) Mokymo programos išlaidos apskaičiuotos remiantis panašiomis išlaidomis, kurias *Ford* patyrė Dagenhame (Jungtinė Karalystė), pakoreguotomis atsižvelgiant į Rumunijos išlaidų lygius, remiantis pradinėmis prognozėmis (2008 m. duomenys, pakoreguoti atsižvelgiant į prognozuojamą būsimų metų infliaciją). Taigi apskaičiuotos tokios vienam mokomam asmeniui skirtos vienos dienos išlaidos (neįskaitant mokytojų atlyginimų).

Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos	Bendrasis mokymas	Specialusis mokymas
Orientavimas ir konsultavimas	[…] (*) EUR	[…] EUR
Mokytojo mokestis (dvi dienos)	[…] EUR	[…] EUR
Mokytojo kelionės išlaidos	[…] EUR	[…] EUR
Mokomo asmens kelionės išlaidos	[…] EUR	[…] EUR
Priemonių ir įrangos nusidėvėjimas	[…] EUR	[…] EUR
Mokymo priemonių nuoma arba nusidėvėjimas	[…] EUR	[…] EUR
Mokomoji medžiaga	[…] EUR	[…] EUR
Iš viso	181,00 EUR	265,00 EUR

(*) Konfidenciali informacija

(18) Toliau pateiktos šios programos (apimančios iš viso 9 000 darbuotojų ir įgyvendinamos ketverius metus) tinkamos finansuoti išlaidos (nominalia verte, mln. EUR).

	Pagalba bendrajam mokymui	Pagalba specialiajam mokymui	Iš viso
Mokytojo išlaidos	[45–50]	[0,5–1,0]	[45–50]
Mokytojo kelionės išlaidos	[10–15]	[0–0,5]	[10–15]
Mokomo asmens kelionės išlaidos	[0–5]	[0–0,5]	[-0–5]
Kitos išlaidos pagal 4 straipsnio 7 dalies c punktą	[10–15]	[0–0,5]	[10–15]
Nusidėvėjimas	[0–5]	[0–0,5]	[0–5]
Mokymo priemonės	[5–10]	[0–0,5]	[5–10]
Orientavimas ir konsultavimas	[25–30]	[0–0,5]	[25–30]
Vidaus mokytojų išlaidos	[0–5]	[0–0,5]	[0–5]
Atlyginimų kompensavimas mokomiems asmenims	[40–45]	[0–0,5]	[40–45]
Tinkamos finansuoti išlaidos, išskyrus atlyginimų kompensavimą	[110–115]	[1–2]	[115–120]
Didžiausia pagalba	76,96	0,47	77,44
Ford įnašas	76,96	1,42	78,39

Pagalba

(19) Pagalbą sudaro tiesioginė 57 mln. EUR dotacija gamyklai *Ford Craiova* penkeriems metams. Pagalba siūloma mokymo projektui, kurio apskaičiuotos bendros išlaidos yra 185,5 mln. EUR (nominalia vertė), iš jų 155,8 mln. EUR gali būti skiriama pagalba mokymui remti. Beveik visos tinkamos finansuoti išlaidos yra susijusios su bendruoju mokymu, t. y. 153,93 mln. EUR. Tik 1,88 mln. EUR tinkamų finansuoti išlaidų susijusios su specialiuoju mokymu. Šiam projektui Rumunija taikė tokį pagalbos intensyvumą: 50 % bendrojo mokymo priemonėms ir 25 % specialiojo mokymo priemonėms. Atitinkamai projektui gali būti skirta 76,96 mln. EUR pagalbos bendrajam mokymui ir 0,47 mln. EUR pagalbos specialiajam mokymui, bendra pagalbos suma – 77,44 mln. EUR. Tačiau gavėjas nusprendė, kad valstybės pagalba negali viršyti 57 mln. EUR (taip pat žr. 15 konstatuojamąją dalį).

(20) Rumunijos teigimu, kadangi būtų netikroviška *ex antie* prognozuoti tikslias penkeriems metams suplanuotos programos kiekvieno mokymo kurso išlaidas, privalu pagalbos gavėjui suteikti tam tikro lankstumo perskirstyti pagalbą pagal įvairias tinkamas finansuoti išlaidas, kai faktinės patirtos išlaidos skiriasi nuo apskaičiuotų standartinių išlaidų. Toks lankstumas turėtų leisti gavėjui optimizuoti mokymo programą per visą jos įgyvendinimo laikotarpį, tačiau nekeičiant mokymo masto ir bendro pagalbos masto bei intensyvumo.

(21) 2009 m. liepos mėn. pateiktoje medžiagoje Rumunija taip pat pasiūlė, kad pagalba gavėjui būtų sumokama iš anksto, intervalais, kurie būtų nustatomi susitarime su gavėju (pvz., kas ketvirtį), ir remiantis standartinėmis nurodytomis išlaidomis. Vėliau kiekvienais fiskaliniais metais faktiškai patirtos išlaidos būtų tikrinamos gavėjo vidaus auditorių, pagalbos išmokos būtų kasmet koreguojamos iki nustatytos viršutinės intensyvumo ribos. Pagalbos mokėjimo taisyklės ir sąlygos turėtų būti nustatytos konkrečiame Rumunijos teisės akte.

3. SPRENDIMAS PRADĖTI OFICIALIĄ TYRIMO PROCEDŪRĄ PAGAL EB SUTARTIES 82 STRAIPSNIO 2 DALĮ

(22) 2008 m. rugsėjo 10 d. sprendime pradėti oficialų tyrimą Komisija pareiškė abejonių dėl šių aspektų: pagalbos pateisinimo, pagalbos skatinamojo poveikio arba būtinumo, regioninės pagalbos ir pagalbos mokymui sumavimo ir vadinamojo *Deggendorf* principo laikymosi (visa tai aptarta toliau).

Skatinamasis poveikis ir (arba) būtinumas

(23) Visų pirma Komisija kėlė tokius klausimus: i) ar įmonė *Ford* bet kokiu atveju bent jau esamiems darbuotojams neteiktų mokymo dalies, kuri deklaruota esanti tinkama gauti pagalbą, siekdama, kad įmonė, kurioje diegiama naujausia gamybos technologija, galėtų veikti; ii) ar pagal ES ir (arba) Rumunijos saugos teisės aktus įmonei nebūtų faktiškai privaloma teikti dalį mokymo, įtraukto į saugos bloką. Jei taip, pagalba nederėtų su bendrąja rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą, nes ja būtų subsidijuojamas mokymas, kuris būtų teikiamas bet kuriuo atveju, taigi pagalba nebūtų „skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių plėtrai skatinti“.

Pateisinimas

(24) Komisija suabejojo, ar mokymo, siūlomo būsimiems darbuotojams, dalys pateisinamos, nes *Ford* turėjo galimybę pasamdyti kvalifikuotų naujų darbuotojų.

Sumavimas ir (arba) nematerialaus pobūdžio regioninės kliūtys

(25) Sprendime pradėti procedūrą keliamas klausimas, ar siūlomo mokymo dalimis iš tikrųjų nebūtų bandoma šalinti nematerialaus pobūdžio regionines kliūtis, kaip antai esamos darbo jėgos įgūdžių trūkumas, kurios jau kompensuotos iš regioninės investicinės pagalbos, kuri įmonei suteikta 2008 m. ([14]).

Deggendorf principas

(26) Vadovaujantis nusistovėjusia teismų praktika ([15]), nauja pagalba negali būti mokama, kol nesusigrąžinta visa anksčiau suteikta nederanti pagalba. Rumunijos valdžios institucijos sprendimo pradėti oficialų tyrimą priėmimo dieną neįrodė, kad susigrąžino su Krajovos gamyklos privatizavimu susijusią pagalbą, kurią 2008 m. vasario 27 d. ([16]) Komisija paskelbė nederančia su EB sutartimi (dabar SESV).

4. RUMUNIJOS PASTABOS

(27) Pradėjus tyrimo procedūrą, Rumunija pateikė pastabų dėl: i) teisinio pagrindo, taikomo vertinant pagalbos derėjimą su Sutartimi; ii) pagalbos skatinamojo poveikio; iii) vadinamojo *Deggendorf* principo laikymosi.

Teisinis vertinimo pagrindas

(28) Rumunijos teigimu, vadovaujantis teisinio tikrumo principu, pagalba turėtų būti vertinama pagal kriterijus, galiojusius pranešimo metu (2008 m. balandžio mėn.). Tuo metu dar galiojo 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 68/2001 dėl EB Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo pagalbos mokymui ([17]), o 2008 m. rugpjūčio 9 d. paskelbtas ir dvidešimtą dieną nuo jo paskelbimo įsigaliojo Bendrasis bendrosios išimties reglamentas ([18]) (toliau – BBIR).

(29) Rumunija mano, kad BBIR nustatyti vertinimo kriterijai iš dalies skiriasi nuo kriterijų, nustatytų Reglamente (EB) Nr. 68/2001. Rumunija taip pat pabrėžia, kad pranešimo tikslais ji atsižvelgė į didžiausią pagalbos intensyvumą (50 % bendrosios pagalbos ir 25 % specialiosios pagalbos), nustatytą Reglamente (EB) Nr. 68/2001, o BBIR leidžiamas intensyvumas yra 60 %, kai pagalba teikiama bendrajam mokymui, ir 25 %, kai pagalba teikiama specialiajam mokymui.

(30) Rumunija taip pat laikosi nuomonės, kad, *Ford Genk* ([19]) ir *GM Antwerp* ([20]) sprendimais Komisija pradėjo laikytis griežto požiūrio, kad pagalba mokymui turi būti vertinama pagal skatinamojo poveikio kriterijų, o tai nedera su Komisijos bendruoju požiūriu į pagalbą mokymui ir su Lisabonos darbotvarkės tikslais.

([14]) Žr. 4 išnašą.
([15]) Sujungtos bylos T-244/93 ir T-486/93 *TWD prieš Komisiją*, 1997 m., Rink. p. II-2265, ir byla C-355/95 P, *TWD prieš Komisiją*, 1997 m., Rink. p. I-2549.
([16]) Žr. 4 išnašą.
([17]) OL L 10, 2001 1 13, p. 20.
([18]) *2008 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 800/2008, skelbiantis tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius*, OL L 214, 2008 8 9, p. 3.
([19]) 2006 m. liepos 4 d. Komisijos sprendimas 2006/938/EB valstybės pagalbos byloje C 40/2005, *Ford Genk*, OL L 366, 2006 12 21, p. 32).
([20]) 2007 m. balandžio 4 d. Komisijos sprendimas 2007/612/EB valstybės pagalbos byloje C 14/2006, *General Motors Antwerp*, OL L 243, 2007 9 18, p. 71.

Skatinamasis poveikis

(31) Būtinumas. Rumunija iš esmės teigia, kad, jei nebūtų pagalbos, įmonė įgyvendintų mažesnio masto mokymo programą ir vietoj to rinktųsi darbuotojams siūlyti tik tokį mokymą, kuris būtinas, kad gamykla veiktų (tai yra maždaug 17 % siūlomos programos, ir su tuo susijusias visas išlaidas padengtų įmonė), ir gerokai mažiau papildomo mokymo.

(32) Teigiama, kad *Ford* galėtų eksploatuoti Krajovos gamyklą neteikdama papildomo mokymo, kuriam, kaip manoma, gali būti teikiama pagalba, nes esama darbo jėga turi automobilių gamybos patirties, o nauja technologija, kuri turėtų būti taikoma gamykloje, leidžia mokytis dirbant, ir tuo įsitikinta kitose *Ford* gamyklose, kuriose toks mokymas iš tikrųjų neteiktas.

(33) Rumunija taip pat pateikia išsamių paaiškinimų dėl kursų, kurie būtini siekiant eksploatuoti gamyklą (ir kuriuos visus finansuos įmonė), ir papildomų kursų („naudingų, bet nebūtinų“), įtrauktų į kiekvieną mokymo bloką, skirtumo.

(34) Sauga. Dauguma kursų, siūlomų pagal keturias siūlomas potemes (pagrindinė sauga darbo vietoje; saugus mechanizmų naudojimas ir asmens apsaugos įranga; pėsčiųjų sauga, rizikos nustatymas ir prevencija), laikomi būtinais siekiant darbo vietoje diegti saugos kultūrą. Dalis šių kursų bus teikiama siekiant laikytis prievolių, nustatytų ES ir Rumunijos saugos teisės aktuose, o dalimi siekiama laikytis *Ford* gamyklos vidaus standartų. Dėl pastarosios dalies Rumunija aiškina, kad *Ford* taiko vidaus saugos standartus, kurie yra gerokai griežtesni už būtiniausius įstatymuose nustatytus reikalavimus. Bet kokiu atveju ir įstatymuose reikalaujami saugos kursai, ir tie kursai, kuriais siekiama laikytis įmonės vidaus saugos politikos, nelaikomi tinkamais pagalbai gauti. Visas jų išlaidas padengs įmonė. Papildomą saugos mokymą, kuriam prašoma 3,2 mln. EUR pagalbos, sudaro individualus rengimas siekiant toliau didinti sąmoningumą ir keisti elgesį ir individualizuotas atrinktų „pavyzdinio modelio“ darbuotojų mokymas. Toks išsamus mokymas naudingas darbuotojams, bet nebūtinas įmonei.

(35) Pagrindiniai įgūdžiai. Šio mokymo bloko tikslas – skatinti darbuotojų asmeninį tobulėjimą, ir jis labai menkai susijęs su jų faktine veikla atliekant darbą. Nemaža dalis mokymo, siūlomo šiame bloke, yra susijusi su bendraisiais IT įgūdžiais, anglų kalbos mokymu, raštingumo ir skaičiavimo įgūdžiais ir pan. Pavyzdžiui, raštingumo ir skaičiavimo mokymas skirtas užpildyti viso pasaulio pramonės sektoriuje dirbančių suaugusių žmonių spragas, neatsižvelgiant į jų išsilavinimo lygį. Raštingumo ir skaičiavimo mokymas nebūtinas darbui atlikti, nes gamykloje naudojama technologija pasitelkia vaizdines gamyklos sistemas, kurios duoda supaprastintas vaizdines darbo instrukcijas. Raštingumo ir skaičiavimo mokymu siekiama padidinti darbuotojų gebėjimą formuluoti ir sklandžiai perduoti idėjas ar mintis, taip pat kiekybiškai vertinti aplinkoje vykstančius pokyčius. Remiantis panašiu principu į šį bloką įtrauktas ir mokymas, kuriuo siekiama visų lygių darbuotojams suteikti pagrindinių vadovavimo įgūdžių. Rumunijos teigimu, tokie įgūdžiai naudingi visų kategorijų darbuotojams, neatsižvelgiant į jų išsilavinimo lygį. Toks mokymas naudingiausias patiems darbuotojams, gerina jų gyvenimo kokybę ir daro teigiamą šalutinį poveikį regionui ir visai visuomenei.

(36) Verslo pagrindai. Šio mokymo bloko bendras tikslas – suteikti bendrųjų pažangaus valdymo ir veiklos žinių. Trijų sričių mokymu suteikiama valdymo įgūdžių (*Ford* būdingos IT sistemos; *Ford* verslo procesai ir *Ford* vidaus kontrolės procesai), kurie būdingi įmonei, ir visas to mokymo išlaidas padengs įmonė. Papildomu mokymu suteikiama įgūdžių, kurie didžiąja dalimi gali būti pritaikomi kitose įmonėse ar pramonės srityse, bendrosiomis temomis, kaip antai projektų valdymo įgūdžiai, žmogiškieji ištekliai, pirkimas, finansai, šešios sigmos (klaidų mažinimo pasikartojančiuose procesuose metodas, taikomas daugelyje pramonės sričių), individualizuotas „pavyzdinio modelio“ mokymas, kuris, be jokių abejonių, naudingas ir įmonei, nes juo pagerinama darbo aplinka, mat tai padeda naikinti hierarchiją, bet pirmiausia jis naudingas patiems mokomiems asmenims ir padidina jų patrauklumą darbo rinkoje. Šiam mokymo blokui prašoma 4,33 mln. EUR pagalbos.

(37) Pramoniniai įgūdžiai. Šis blokas taip pat aprėpia mokymą, kuris yra platesnis negu būtina darbui atlikti. Visus kursus, kurių reikia įprastoms gamybos užduotims atlikti, (pvz., šakinio krautuvo valdymas ir priežiūra, robotų technika ir automatika) finansuos įmonė. Papildomas mokymas bus siūlomas dviejose bendrosiose srityse: įvairūs su elektra ir mechanika susiję įgūdžiai (tai padidina darbininkų galimybes įsidarbinti, tačiau tai nebūtina atliekant jų darbą) ir išplėstinė (išsami) techninė priežiūra, automatika ir robotų technika. Abiem atvejais darbuotojai mokomi naudotis įvairia modernių technologijų technika, o ne to, ko jiems reikia jų darbui atlikti. Skelbiama, kad šis mokymo blokas atitinka reikalavimus, kad jam būtų skiriama iki 18,9 mln. EUR pagalba.

(38) Be to, Rumunija mano, kad skatinamasis siūlomos pagalbos poveikis turi būti vertinamas žvelgiant į mokymo programą kaip į visumą, o ne atskirai pagal kiekvieną mokymo temą ar atskirus kursus. Vertinant mokymo temas ir (arba) kursus atskirai, nepaisant bendro konteksto, greičiausiai bus gauti iškraipyti rezultatai. Atliekant tokį atskirą vertinimą nebūtų atsižvelgta į pridėtinę visos mokymo programos vertę, o tai daugiau negu tik paprastos naudos, gaunamos iš mokymo tam tikra tema, sumos.

(39) Pateisinimas. Kalbant apie mokymo, kuris turėtų būti teikiamas naujai pasamdytiems darbuotojams, pateisinimą, Rumunija atskiria įmonės (neabejotino) gebėjimo pasamdyti kvalifikuotus naujus darbuotojus klausimą nuo klausimo, ar papildomas mokymas jų atveju pagrįstas. Papildomu mokymu suteikiama bendrųjų įgūdžių, kurie nebūtini darbui atlikti, todėl tai pateisinama ir naudinga visų kategorijų darbuotojams, neatsižvelgiant į jų išsilavinimo lygį.

(40) Nematerialaus pobūdžio regioninės kliūtys. Kalbant apie tai, ar siūloma mokymo pagalba šalinamos nematerialaus pobūdžio regioninės kliūtys, kaip antai įgūdžių stoka, kurioms šalinti jau skirta regioninė pagalba, Rumunija teigia, kad regioninės investicinės pagalbos ir pagalbos mokymui priemonių tikslai yra skirtingi (taigi, sprendžiamos ir skirtingos problemos) ir ta pagalba padengiamos skirtingos tinkamos finansuoti išlaidos. Regioninės investicinės pagalbos tikslas – remti investicijas mažiau palankiuose ES regionuose, o pagalbos mokymui tikslas – kompensuoti nepakankamas investicijas į mokymą; šis reiškinys pastebimas visoje ES. Be to, regioninės pagalbos teikiamos naudos „pasiskirstymas“ skiriasi nuo pagalbos mokymui naudos: pirmuoju atveju naudą gauna pirmiausia investuotojas, o antruoju atveju pagalba pirmiausia naudinga darbuotojams.

(41) Rumunija taip pat pabrėžia, kad „nematerialaus pobūdžio“ regioninės kliūtys, atsirandančios dėl vietos įgūdžių trūkumo, nėra vienas iš kriterijų, taikomų atrenkant ES mažiau palankius regionus; tie kriterijai – tai BVP vienam gyventojui lygis, nedarbo lygis, gyventojų tankumas ir kt. Be to, anksčiau Komisija buvo patvirtinusi pagalbą mokymui, *inter alia*, remdamasi teiginiu, kad pagalba padės įveikti konkurencines kliūtis, atsirandančias dėl vietos darbo jėgos prastos kvalifikacijos (*Webasto* ([21]), *Vauxhall Motors* ([22])).

(42) Be to, remiantis logika, kad projektams, kuriems skirta regioninė investicinė pagalba, neturėtų būtų teikiama pagalba mokymui, Europos Sąjungos mažiau palankūs regionai būtų netiesiogiai nubausti iš jų atimant galimybę remti mokymo projektus.

Deggendorf principas

(43) Rumunija pateikė dokumentų, iš kurių matyti, kad 2008 m. birželio 27 d. *Ford Motor Company* grąžino nederančią 27 mln. EUR ([23]) privatizavimo pagalbą ir susikaupusius palūkanas. Taigi, Rumunija mano, kad pagalba, apie kurią pranešta, atitinka vadinamąjį *Deggendorf* principą.

5. SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS

(44) *Ford* 2008 m. gruodžio 18 d. pateikė pastabų, kuriomis palaikomi Rumunijos pateikti faktai ir teiginiai, taip pat pateikiama papildomų teiginių dėl siūlomos pagalbos skatinamojo poveikio.

Didelis nuosavas įnašas

(45) *Ford* pabrėžia, kad didelė dalis šios išsamios mokymo programos finansuojama iš nuosavų išteklių – iki 128,5 mln. EUR iš bendros apskaičiuotos viso projekto 185,5 mln. EUR sumos. Be to, mokymas, kurio reikalaujama pagal įstatymus ir (arba) kuris būtinas gamyklos eksploatavimui, paskelbtas neatitinkančiu reikalavimų pagalbai gauti, ir jį visą finansuos įmonė. Specialiuosius įmonės poreikius atitinkanti mokymo dalis, kurios apskaičiuotos išlaidos yra maždaug 29,7 mln. EUR, esamiems darbuotojams jau iš tikrųjų pradėta siūlyti 2009 m.

Sumažintas pagalbos iškraipomasis poveikis

(46) Kalbant apie galimą pagalbos iškraipomąjį poveikį, *Ford* pabrėžia, kad programa apima daugiausia bendrąjį mokymą, pagrindiniai gavėjai yra darbuotojai, o įmonė iš to gauna tik netiesioginės naudos. Taigi, pagalbos mokymui iškreipiamasis poveikis būtų tik antrinis ir netiesioginis. *Ford* mano, kad dėl to svarstymai, susiję su pagalbos poveikiu „atitinkamų rinkų struktūros“ ir „sektoriaus ir pramonės ypatumų“ požiūriu, yra nesusiję su bendruoju mokymu, nes numatoma gamyba ir techninis pajėgumas nebus keičiami. Atvirkščiai, specialiuoju mokymu gali būti tiesiogiai padidintas įmonės produktyvumas ir taip paveikta jos padėtis rinkoje. Tačiau specialusis mokymas yra tik menka siūlomo papildomo mokymo dalis.

([21]) Komisijos sprendimas valstybės pagalbos byloje N 653/2005, *Pagalba mokymui, suteikta Webasto Portugal*, OL C 306, 2006 12 15, p. 14.

([22]) Komisijos sprendimas valstybės pagalbos byloje C 23/2007, *Pagalba mokymui, suteikta Elsmyr Porte veikiančiai įmonei Vauxhall*, OL C 243, 2007 10 17, p. 4.

([23]) Žr. 4 išnašą.

Mokymo būtinumas

(47) Kalbant apie tai, kad galbūt mokymo, apie kurį pranešta, dalių, kurios atitinka reikalavimus, kad būtų skiriama pagalba, nebūtų reikėję siūlyti, kad būtų laikomasi įmonės vidaus saugos standartų, *Ford* pabrėžia, kad taip aiškinant būtų prieita prie normatyvinio iškraipymo, kurio pobūdis būtų „lenktyniavimas dėl žemiausių standartų“: jei pagalbą mokymui galėtų gauti tik tos įmonės, kurių vidaus saugos standartai žemi, įmonės galiausiai nebesiektų didinti vidaus saugos standartų. Atitinkamai, *Ford* klausia, ar siūloma pagalba mokymui, kuri vis tiek gavėjui turėtų būti suteikta, neturėtų būti nustatoma ne atsižvelgiant į įmonės vidaus standartus, bet į objektyvius kriterijus, taikomus visoms tam tikro sektoriaus įmonėms. Be to, su šiuo investiciniu projektu *Ford* iki 2012 m. taps didžiausiu Rumunijos pramoniniu darbdaviu. Tokios rūšies investicijos ekonomikoje atlieka „švyturio“ funkciją, o Rumunijos Vyriausybė remia *Ford* planus Krajovos gamyklą padaryti etalonu kitiems darbdaviams ir naujiems investuotojams.

(48) *Ford* taip pat pabrėžia, kad bendresniu požiūriu papildomas mokymas, kuris skelbiamas atitinkantis reikalavimus, kad būtų skiriama pagalba, nebūtinas gamyklos eksploatavimui, nes *Ford* grupėje dabar taikoma „veiksmingesnės gamybos“ sistema. Automobilinių gamintojai laikui bėgant perėjo nuo „masinės gamybos“ prie „veiksmingesnės gamybos“; tai raida, dėl kurios daugiausia keitėsi veikla, t. y. daugiau galių suteikiama visais vidaus organizacijos lygmenimis. Tos mokymo programos dalies, kuri netinkama finansuoti, pakaktų siekiant paskatinti tokį elgesio pokytį.

Nematerialaus pobūdžio regioninės kliūtys

(49) *Ford* palaiko Rumunijos teiginius, kuriais prieštaraujama minčiai, kad galbūt dubliuojama regioninė investicinė pagalba ir pagalba mokymui nematerialaus pobūdžio regioninių kliūčių dėl menkų įgūdžių atžvilgiu, ir mano, kad vertinant, ar siūloma pagalbos mokymui priemonė turi teigiamų išorės veiksnių, turi būti atsižvelgiama į įgūdžių lygį ir išsilavinimą regione.

Faktų lyginimas

(50) *Ford* pateikė mokymo programos, kurią siūlė savo gamykloje Sankt Peterburge, ir programos, kurią siūloma įgyvendinti Krajovos gamykloje, palyginimą. Palyginimo tikslas – įrodyti, kad gamyklą *Ford* galima veiksmingai eksploatuoti įgyvendinant gerokai mažesnio masto mokymo programą negu ta, kuri pasiūlyta Krajovos gamyklai, ir kad pagalba Krajovos gamyklai siūlomam papildomam mokymui turi skatinamąjį poveikį.

(51) *Ford* mano, kad du mokymo projektus lyginti yra tinkama dėl toliau nurodytų priežasčių.

— Gamyba. Sankt Peterburge *Ford* perėmė gamyklą, kuri anksčiau gamino didelius variklius laivų statybos ir gynybos pramonei, o Krajovos gamykla anksčiau gamino automobilius. Sankt Peterburgo gamykloje *Ford* gamina tik transporto priemones (nuo 2002 m. – *Ford Focus II* modelio variantus, o nuo 2009 m. – *Ford Mondeo* modelį), o Krajovos gamykloje gamins ir transporto priemones, ir variklius. Sankt Peterburgo gamykla neturi presavimo cecho, o Krajovos gamykloje toks cechas yra. Nepaisant tų skirtumų, *Ford* mano, kad pradinės sąlygos Krajovos ir Sankt Peterburgo gamyklose panašios, nes abi gamyklos įsigytos siekiant įdiegti naujas automobilių gamybos linijas. Abiejose gamyklose naudojama tokia pati *Ford* gamybos sistema (FGS), gamybos etapai yra panašūs, panašus ir iš darbo jėgos reikalaujamų įgūdžių lygis.

— Darbo jėga. Sankt Peterburge *Ford* neperėmė esamos darbo jėgos. Naujai pasamdyti darbuotojai buvo vidutiniškai jaunesni, aukštesnės kvalifikacijos ir mažiau patyrę, palyginti su esama Krajovos gamyklos darbo jėga. Nepaisant tų skirtumų, *Ford* mano, kad darbo jėga abiem atvejais nuo pat pradžių buvo panaši. Abiem atvejais darbo jėga buvo pripratusi prie darbo sąlygų ne rinkos ekonomikoje, tai pirminė sąlyga, bylojanti, pavyzdžiui, apie kitokią saugos kultūrą, palyginti su panašiomis Vakarų šalių gamyklomis, ir nedidelė valdymo ir funkcinė patirtis tarptautinėje įmonėje (nepaisant išsilavinimo lygio).

(52) Sankt Peterburge siūlytos mokymo programos struktūra buvo panaši į Krajovos gamyklai siūlomos programos struktūrą. Tačiau Sankt Peterburgo gamykloje *Ford* teikė tik mažiausią būtiną mokymą, o vadovaujamas pareigas einantiems darbuotojams mokymo skirta daugiau negu darbininkams. 2002 m. gamyba pradėta esant tik mažiausiam mokymo lygiui, būtinam, kad būtų vykdomi *Ford* kokybės ir saugos reikalavimai.

(53) *Ford* modeliavo Sankt Peterburgo programos įgyvendinimą 9 000 Krajovos gamyklos darbuotojų. Išvada – Sankt Peterburgo tipo mokymo programa sudarytų tik 26 % mokymo, kurį siūloma teikti Krajovos gamykloje. Konkrečiau, įgyvendinant tokią programą būtų teikiama tik 57 % saugos, 2 % pagrindinių įgūdžių, 30 % verslo įgūdžių ir 47 % pramoninių įgūdžių mokymo, siūlomo Krajovos gamyklai.

6. PAGALBOS VERTINIMAS

6.1. Pagalbos buvimas

(54) Gamyklai *Ford Craiova* taikoma priemonė, apie kurią pranešė Rumunija, atitinka visas sąlygas, kad būtų laikoma valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Priemonę sudaro tiesioginė dotacija, kurią Rumunijos valstybė finansuoja iš valstybės išteklių. Priemonė yra ir atrankioji, nes ją įgyvendinant teikiama *ad hoc* individuali finansinė pagalba vienam gavėjui – gamyklai *Ford Craiova*. Gavėjas įgys pranašumą dėl priemonės, kurią įgyvendinant būtų padengta dalis siūlomos mokymo programos išlaidų. Priemone iškraipoma konkurencija, nes įmonė gavėja gauna naudos, palyginti su konkurentais, kurie panašiems tikslams pagalbos negauna. Galiausiai, neigiamai paveikiama valstybių narių prekyba, nes gavėjas ir jo konkurentai savo produktus parduoda pirmiausia ES, bet taip pat EEE ir pasaulio rinkose.

6.2. Teisinis vertinimo pagrindas

(55) Rumunija prašo pagalbą patvirtinti pagal taisykles, galiojusias pranešimo metu (2008 m. balandžio mėn.). Konkrečiau, Rumunija teigia, kad: i) siūlomos pagalbos derėjimas su Sutartimi turėtų būti vertinamas pagal kriterijus, nustatytus Reglamente (EB) Nr. 68/2001 ([24]), kuris galiojo pranešimo metu; ii) Komisija neturėtų atgaline data taikyti Bendrojo bendrosios išimties reglamento (BBIR) (kuris paskelbtas 2008 m. rugpjūčio 9 d. ir įsigaliojo praėjus dvidešimčiai dienų nuo jo paskelbimo) ([25]); ir bendresniu požiūriu, kad iii) per daug griežtas skatinamojo poveikio kriterijaus taikymas, pradedant nuo tokių sprendimų kaip *Ford Genk* ([26]) ir *GM Antwerp* ([27]), neatitinka Komisijos bendro požiūrio į pagalbą mokymui.

(56) Sprendime *Freistaat Sachsen prieš Komisiją* ([28]) ETT paaiškino klausimus, susijusius su valstybės pagalbos taisyklių taikymu *rationae temporis* vertinant pagalbos priemonių, apie kurias pranešta, derėjimą. Teismas nustatė, kad vertindama derėjimą Komisija privalo taikyti taisykles, principus ir kriterijus, kurie galioja sprendimo priėmimo metu ir kurie yra geriau pritaikyti esamoms konkurencijos sąlygoms ([29]). Šiuo požiūriu Teismas priduria: „<…> valstybės narės pateiktas pranešimas apie pagalbą arba pagalbos schemos projektą nesukuria galutinai suformuotos teisinės padėties, kuri Komisiją priverstų priimti sprendimą dėl jų suderinamumo su bendrąja rinka taikant taisykles, galiojančias to pranešimo pateikimo dieną. Priešingai, Komisija turi taikyti taisykles, kurios galioja jai priimant sprendimą, ir tai yra vienintelės taisyklės, pagal kurias turi būti vertinamas jos priimto sprendimo šiuo klausimu teisėtumas.“ ([30])

(57) Teismas taip pat nustato, kad, kai derėjimas vertinamas pagal naujas taisykles, Komisija privalo suteikti suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti pastabas dėl pagalbos derėjimo su tomis taisyklėmis. Žinoma, toks procedūrinis įsipareigojimas neatsiranda tada, kai naujosiose taisyklėse nėra esminių pakeitimų, palyginti su ankstesnėmis ([31]).

(58) Iš to galima daryti išvadą, kad Komisija pagalbos derėjimą su SESV privalo vertinti pagal taisykles ir kriterijus, galiojusius jos sprendimo paskelbimo metu. Individuali pagalba mokymui, kuri neatitinka sąlygų, leidžiančių taikyti išimtį, turi būti vertinama tiesiogiai remiantis SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu, kuriame nustatyta, kad „pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“, gali būti laikoma deranti su SESV. Reglamentas (EB) Nr. 68/2001 dėl pagalbos mokymui ([32]) pakeistas BBIR ([33]) praėjus dvidešimčiai dienų nuo jo paskelbimo 2009 m. rugpjūčio 9 d. Remiantis BBIR 29 ir 32 konstatuojamosiomis dalimis ir 6 straipsnio 1 dalies g punktu, individualią pagalbą mokymui, viršijančią 2 mln. EUR vienam projektui, nesvarbu, ar suteikta *ad hoc*, ar pagal schemą, Komisija turėtų vertinti pagal kriterijus, nustatytus galiojančiuose Europos Sąjungos dokumentuose. Tuo tikslu Komisija privalo pasikliauti komunikatu ([34]), kuriuo nustatomi pagalbos mokymui, apie kurią turi būti pranešta, vertinimo kriterijai (toliau – 2009 m. pagalbos mokymui komunikatas), paskelbtu 2009 m. rugpjūčio 11 d. ir įsigaliojusiu praėjus dvidešimčiai dienų nuo jo paskelbimo.

(59) Apibendrinant galima pasakyti, kad laikantis *Freistaat Sachsen* principų Komisija privalo vertinti pagalbos, apie kurią pranešta, derėjimą su SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu, taikant BBIR ir remiantis individualaus vertinimo kriterijais, nustatytais 2009 m. pagalbos mokymui komunikate.

([24]) Žr. 17 išnašą.
([25]) Žr. 18 išnašą.
([26]) Žr. 19 išnašą.
([27]) Žr. 20 išnašą.
([28]) Byla C-334/07 P, 2008 m., Rink. p. I-9975.
([29]) Ten pat, 51 konstatuojamoji dalis.
([30]) Ten pat, 53 konstatuojamoji dalis.
([31]) Ten pat, 56 konstatuojamoji dalis; taip pat žr. dar nepaskelbto 2008 m. gegužės 8 d. sprendimo *Ferriere Nord prieš Komisiją*, C-49/05, 68–71 punktus.
([32]) Žr. 17 išnašą.
([33]) Žr. 18 išnašą.
([34]) Komisijos komunikatas – Valstybės pagalbos mokymui, apie kurią turi būti pranešta atskirai, suderinamumo analizės kriterijai (OL C 188, 2009 8 11, p. 1).

(60) Komisija mano, kad, vertindama pagalbą, apie kurią pranešta, pagal taisykles ir kriterijus, nustatytus BBIR ir 2009 m. pagalbos mokymui komunikate, ji nepažeidžia trečiųjų šalių procedūrinių teisių (žr. 57 konstatuojamąją dalį). Remiantis *Freistaat Sachsen* sprendimu, Komisija privalo pasiūlyti suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti pastabas dėl naujų taisyklių taikymo pagalbai, apie kurią pranešta, tik jei naujosiose taisyklėse padaryta esminių pakeitimų, palyginti su ankstesnėmis taisyklėmis.

(61) Šiuo atžvilgiu Komisija pabrėžia, kad 2008 m. rugsėjo mėn. sprendime pradėti oficialų tyrimą nurodė, kad pagalba bus vertinama pagal BBIR. Taigi, suinteresuotosioms šalims suteikta galimybė pateikti pastabas dėl pagalbos, apie kurią pranešta, vertinimo pagal BBIR. Iš tikrųjų 2008 m. lapkričio mėn. pastabose Rumunija prieštaravo, kad šiuo atveju būtų taikomas BBIR. Rumunija visų pirma teigė, kad BBIR nustatyti vertinimo kriterijai iš dalies skiriasi nuo kriterijų, anksčiau taikytų pagal Reglamentą (EB) Nr. 68/2001, ypač didžiausio pagalbos bendrajam mokymui intensyvumo atžvilgiu, kuris padidintas nuo 50 % tinkamų finansuoti išlaidų pagal Reglamentą (EB) Nr. 68/2001 iki 60 % tinkamų finansuoti išlaidų pagal BBIR ([35]).

(62) Komisija taip pat mano, kad 2009 m. pagalbos mokymui komunikatu nepadaryta esminių su pagalbos vertinimu susijusių pakeitimų, apie kuriuos kalbama sprendime *Freistaat Sachsen* ([36]). 2009 m. pagalbos mokymui komunikate kodifikuojami ir sugriežtinami seni ES valstybės pagalbos kontrolės principai ir kriterijai, kaip antai rinkos nepakankamumas ar teigiamo šalutinio poveikio loginis išaiškinimas, bendrojo ir specialiojo mokymo skirtumas, pagalbos, kaip politikos priemonės, tinkamumas, skatinamojo poveikio kriterijai, proporcingumo principas ir galimybės, kad pagalba bus sukelta iškraipymų, analizė.

(63) Panašu, kad Rumunija ir gavėjas labiausiai nerimauja dėl vadinamojo skatinamojo kriterijaus, taikomo vertinant pagalbą mokymui, tariamai per griežto aiškinimo ir taikymo. Tačiau Komisija mano, kad skatinamųjų kriterijų išaiškinimas 2009 m. pagalbos mokymui komunikate negali būti laikomas esminiu vertinimo taisyklių pakeitimu. *Ford Genk* ([37]) ir *GM Antwerp* ([38]) sprendimai, kuriuos Rumunija nurodo kaip skatinamojo poveikio kriterijų per griežto aiškinimo pavyzdį, iš tikrųjų priimti prieš pranešimą. Reglamente (EB) Nr. 68/2001 aiškiai nenurodomas skatinamojo poveikio kriterijus, nors jo loginis pagrindas būdingas bet kurios pagalbos priemonės derėjimo vertinimui pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ir tai buvo numanoma iš jo 10 ir 11 konstatuojamosiose dalyse pateikto aiškinimo, susijusio su galimu pagalbos vaidmeniu sprendžiant rinkos nepakankamumo klausimus. Ankstesnėse 1998 m. bendrosiose nuostatose dėl pagalbos mokymui ([39]) skatinamojo poveikio kriterijus jau patvirtintas kaip vienas iš pagrindinių tokios rūšies pagalbos derėjimo vertinimo ramsčių ([40]). Be to, atliekant tyrimą Rumunija ir gavėjas pateikė išsamių siūlomos pagalbos skatinamojo poveikio paaiškinimų, susijusių su pagalbos būtinumu ir tinkamumu, taip pat siūlomo „tinkamo finansuoti“ mokymo bendrosios ir specialiosios dalies skirtumo paaiškinimų ir (tariamai ribotos) galimybės, kad pagalba bus iškraipyta konkurencija, paaiškinimų.

(64) Atsižvelgdama į tai Komisija daro išvadą, kad tenkinamos sąlygos, leidžiančios pagalbą vertinti pagal kriterijus, nustatytus 2009 m. pagalbos mokymui komunikate ir BBIR, ir kad suinteresuotųjų šalių procedūrinės teisės apgintos. Komisija taip pat pažymi, kad vykstant oficialiam tyrimui ji negavo pastabų iš kitų trečiųjų šalių (gavėjo konkurentų ir pan.).

6.3. **Pagalbos derėjimas su SESV**

(65) 2009 m. pagalbos mokymui komunikate nustatyti atskiroms įmonėms teikiamos pagalbos mokymui, viršijančios 2 mln. EUR, derėjimo su SESV vertinimo kriterijai, neatsižvelgiant į tai, ar ta pagalba suteikta *ad hoc*, ar pagal schemą. Tokių priemonių derėjimo vertinimas apima siūlomos pagalbos teigiamo poveikio ir jos neigiamų pasekmių palyginimą, siekiant įvertinti, ar teigiamas poveikis nusveria neigiamas pasekmes.

([35]) BBIR 39 straipsnio 2 dalis.
([36]) Žr. 28 išnašą.
([37]) Žr. 19 išnašą.
([38]) Žr. 20 išnašą.

([39]) Komisijos komunikatas „Bendrosios nuostatos dėl pagalbos mokymui“ (OL C 343, 1998 11 11, p. 10).
([40]) 1998 m. bendrųjų nuostatų dėl pagalbos mokymui 27 ir 28 punktai. Pavyzdžiui, 28 punkte teigta, kad: „Siekdama nustatyti skatinamąjį poveikį Komisija svarstys, ar pagalba mokymui turi poveikį, skatinantį įmones daugiau padaryti mokymo srityje, negu jos paprastai padarytų, arba išleisti daugiau pinigų, negu jos paprastai išleistų mokymui. Pagalbos priemonė, susijusi su įmonės įprastomis veiklos išlaidomis (standartiniai įvadiniai kursai naujai pasamdytiems darbuotojams ir pan.), kuria siekiama tik nuolat arba periodiškai sumažinti išlaidas, kurias įmonė paprastai turi patirti, nėra skatinamojo poveikio ir, taigi, negali būti patvirtinta. <…>“ Taip pat žr. Loredana von Buttlar ir Salim Medghoul (2008 m.) „Skatinamojo poveikio principo taikymas pagalbai mokymui. Keli naujausi atvejai“ (*The Principle of the Incentive Effect Applied to Training Aid – Some Recent Cases*), Konkurencijos politikos informacinis biuletenis (*Competition Policy Newsletter*) Nr. 3, 2008, p. 85–88, leidinį galima rasti http://ec.europa.eu/competition/publications/cpn/2008_3_85.pdf

(66) Teigiamas siūlomos pagalbos poveikis bus vertinamas atsižvelgiant į i) galimybę, kad siūloma pagalba bus ištaisytas rinkos nepakankamumas ir bus teigiamų išorės veiksnių (pateisinimas); ii) pagalbos, kaip politikos priemonės, tinkamumą; iii) pagalbos skatinamąjį poveikį ir būtinumą; ir į tai iv) ar pagalbos suma apribota iki būtino minimumo, kurio reikia jos tikslui pasiekti (proporcingai). Neigiamas pagalbos poveikis bus vertinamas atsižvelgiant į jos galimybę iškraipyti konkurenciją ir prekybą Europos Sąjungoje, atsižvelgiant į pagalbos ypatybes ir atitinkamą (-as) rinką (-as).

Rinkos nepakankamumas ir teigiami išorės veiksniai

(67) Pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 5–11 punktus pagalba laikoma pateisinama, jei valstybė narė įrodo, kad ja prisidedama prie padėties, kai per mažai investuojama į mokymą (rinkos nepakankamumas, pastebimas visoje ES), ištaisymo. Įmonės dažnai nenori investuoti į savo darbuotojų mokymą, jei įmonei iš to mokymo nėra apčiuopiamos ir greitos naudos arba jei mokymo bet kokiu atveju nereikia siekiant veiksmingai eksploatuoti įmonę. Tačiau mokymas taip pat gali būti naudingas ekonomikai ir visai visuomenei, visų pirma, jei darbuotojų įgyti įgūdžiai gali būti pritaikomi kitose darbo vietose ar daryti visuomenei teigiamą šalutinį poveikį. Iš esmės, įmonės bus mažiau linkusios investuoti į mokymą, kai greita tokio mokymo nauda neviršija jos šalutinio poveikio. Trumpai tariant, pagalba yra pateisinama dėl jos galimybės išspręsti konkrečią rinkos nepakankamumo problemą, t. y. per menką investavimą į mokymą, ir tai susiję su teigiamais mokymo išoriniais veiksniais.

(68) Siekdama nustatyti, ar pagalba pateisinama dėl jos galimybės ištaisyti padėtį, kai per menkai investuojama į mokymą, Komisija pirmiausia išanalizuos siūlomo mokymo pobūdį, t. y. ar mokymas yra bendrasis, ar specialusis (arba ar abu variantai) pagal BBIR 38 straipsnį. Bendrojo ir specialiojo mokymo skirtumas yra svarbus, nes manoma, kad dėl bendrojo mokymo teigiamų išorės veiksnių atsiras greičiau nei dėl specialiojo mokymo, kuris pirmiausia naudingas pačiai įmonei. Taigi, pagalba bendrajam mokymui laikoma labiau pateisinama tuo požiūriu, kad ja, labiau negu specialiajam mokymui teikiama pagalba, įmonės skatinamos daryti tokias investicijas.

(69) BBIR 38 straipsnio 1 dalyje specialusis mokymas apibrėžiamas kaip „mokymas, tiesiogiai ir iš esmės susijęs su esamomis ar būsimomis darbuotojo pareigomis pagalbą gaunančioje įmonėje ir suteikiantis įgūdžių, kurie negali arba gali būti tik nedideliu mastu perkeliami į kitas įmones arba kitas darbo sritis“. Bendrasis mokymas BBIR 38 straipsnio 2 dalyje apibrėžiamas kaip „mokymas, kuris nėra tiktai ar iš esmės susijęs su esamomis ar būsimomis darbuotojo pareigomis pagalbą gaunančioje įmonėje, bet suteikia įgūdžius, kurie lengvai gali būti perkeliami į kitas įmones arba kitas darbo sritis“. Nors abiejų rūšių mokymo atveju pati įmonė gauna tam tikros naudos, nes bet kokiu atveju jai bus naudinga turėti labiau kvalifikuotos darbo jėgos, esminis bendrojo ir specialiojo mokymo tikslas – per mokymą įgytų įgūdžių „perkeliamumo keliose srityse“ laipsnis.

(70) BBIR 38 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose ir atitinkamai 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 9 punkto 2 papunktyje kaip pavyzdys išvardijami veiksniai, į kuriuos būtų galima atsižvelgti kaip į rodiklius, kad mokymas yra bendrojo pobūdžio. Tai apima: i) mokymą kartu organizuoja skirtingos įmonės arba prie mokymo projekto gali prisijungti kitų įmonių darbuotojai; ii) mokymo kursas yra sertifikuotas, jį baigusiems išduodamas pripažintas diplomas, arba mokymo kursas patvirtintas valdžios institucijų; iii) mokymas skiriamas tų kategorijų darbuotojams, kurie dažnai keičiasi atitinkamoje įmonėje ir sektoriuje; iv) mokymas galėtų būti naudingas darbuotojams ne tik dabartiniame darbe (bet ir ateityje įsidarbinus kitoje įmonėje, taip pat socialiniame gyvenime, siekiant gerovės ir pan.).

(71) Komisija pirmiausia pažymi, kad Rumunija ir *Ford* įtikinamai įrodė, kad taikomas 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 9 punkto 2 papunkčio ketvirtasis rodiklis t. y. kad papildomas mokymas, kuris atitinka reikalavimus, kad būtų skiriama pagalba, bus naudingas darbuotojams ne tik dabartiniame darbe. Visų pirma Rumunija ir *Ford* įrodė, kad papildomu mokymu, kuris bus teikiamas, bus suteikta įgūdžių, kurie gali būti perkeliami į kitas sritis, o tai darbuotojams naudinga ne tik jų darbe; be to, tuo prisidedama prie darbuotojų gerovės, gerinama jų gyvenimo kokybė ir didinamos galimybės įsidarbinti kitose įmonėse ar sektoriuose, be kita ko, taip sukuriamas teigiamas šalutinis poveikis ekonomikai ir visai visuomenei, pirmiausia mažiau palankaus regiono, kuriam padedama pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą, lygmeniu.

(72) Taigi, Rumunija siūlo pagalbą mokymo projektui, kurio atveju beveik visos nurodytos tinkamos finansuoti išlaidos yra susijusios su bendruoju mokymu. Iš visų 185,5 mln. EUR išlaidų, suplanuotų visam mokymo projektui, skelbiama, kad 113,7 mln. EUR yra tinkamos finansuoti bendrojo mokymo išlaidos (neįskaičius atlyginimų kompensavimo) ir tik 1,5 mln. EUR laikoma tinkamomis finansuoti specialiojo mokymo išlaidomis (neįskaičius atlyginimų kompensavimo) (žr. 15 konstatuojamąją dalį). Konkrečiau, papildomas „specialusis“ mokymas, kuris turėtų būti siūlomas saugos, verslo pagrindų ir pramoninių įgūdžių blokuose, yra beveik išskirtinai bendrojo pobūdžio, o papildomas mokymas, siūlomas pagrindinių įgūdžių bloke, yra išskirtinai bendrasis (žr. 14 ir 34–37 konstatuojamąsias dalis).

(73) Komisija mano, kad Rumunija ir *Ford* patenkinamai pagrindė siūlomos mokymo programos bendrosios ir specialiosios dalių skirtumą. Visų pirma Rumunija ir *Ford* įrodė, kad papildomu tinkamu finansuoti mokymu, siūlomu pagal kiekvieną iš keturių pagrindinių mokymo blokų, suteikiama įgūdžių, kurie gali būti pritaikomi kitose srityse pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikatą ir BBIR. Rumunija įrodo, kad papildomu mokymu, kuris turėtų būti siūlomas pagal pagrindinių įgūdžių bloką, siekiama skatinti žmonių asmeninį tobulėjimą ir tai labai nedaug susiję su jų faktiniu darbu (žr. 35 konstatuojamąją dalį). Pagal šį bloką siūlomu mokymu suteikiama bendrųjų žinių (pvz., bendrųjų IT įgūdžių, anglų kalbos žinių, raštingumo ir skaičiavimo įgūdžių), kurios naudingos visų kategorijų darbuotojams, neatsižvelgiant į jų išsilavinimą. Asmeniniams poreikiams pritaikytas raštingumo ir skaičiavimo mokymas, pvz., padės padidinti įvairaus išsilavinimo darbuotojų gebėjimus bendrauti ir perduoti mintis ir idėjas, taip pat jų gebėjimą kiekybiškai vertinti aplinkoje vykstančius pokyčius. Panašiai, į bloką įeina asmeniniams poreikiams pritaikytas vadovavimo įgūdžių mokymas visų kategorijų darbuotojams. Tokie įgūdžiai naudingiausi patiems darbuotojams, gerina jų gyvenimo kokybę ir daro teigiamą šalutinį poveikį ekonomikai ir visai visuomenei. Toks teigiamas šalutinis poveikis bus ypač jaučiamas regiono, kuriame yra Krajovos gamykla ir kuris yra mažiau palankus Europos Sąjungos regionas pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą, lygmeniu.

(74) Papildomu bendruoju mokymu, kuris turėtų būti siūlomas pagal verslo pagrindų bloką, bus suteikta bendrųjų įgūdžių, kuriuos galima plačiai pritaikyti kitose įmonėse ar kituose pramonės sektoriuose; bendrosios mokymo temos: projektų valdymo įgūdžiai, žmogiškieji ištekliai, finansai, šešios sigmos (klaidų mažinimo pasikartojančiuose procesuose metodas, taikomas daugelyje pramonės sričių) (žr. 36 konstatuojamąją dalį). Tokie bendrieji įgūdžiai greičiausiai padidins darbuotojų patrauklumą darbo rinkoje. Panašiai, papildomas bendrasis mokymas, siūlomas pagal pramoninių įgūdžių bloką, apims dvi plačias sritis: su elektra ir mechanika susijusių įgūdžių gerinimas (tai padidina darbininkų galimybes įsidarbinti) ir išplėstinis (išsamus) mokymas priežiūros, automatikos ir robotų technikos srityje. Abiem atvejais darbuotojai išmoksta valdyti įvairių rūšių mašinas, ne tik tas, su kuriomis jie faktiškai dirba, taigi įgytus įgūdžius galima pritaikyti įvairiose srityse.

(75) Saugos mokymo bloko atveju (žr. 34 konstatuojamąją dalį) papildomą tinkamą finansuoti mokymą, kuris turėtų būti siūlomas, apimantį dalį bendrojo mokymo ir dalį specialiojo mokymo, sudaro individualus rengimas siekiant toliau didinti sąmoningumą ir keisti su sauga susijusį elgesį. Atsižvelgiant į tai, kad bendrąja papildomo mokymo saugos srityje dalimi suteikiama įgūdžių, kurie naudingi darbuotojams ne tik jų faktiškai atliekamame darbe ir kuriais jie gali pasinaudoti įvairiose darbo vietose ir net privačiame gyvenime, gali būti manoma, kad toks mokymas sukels teigiamų išorės veiksnių, susijusių su bendruoju mokymu.

(76) Todėl Komisija daro išvadą, kad Rumunija ir *Ford* patenkinamai įrodė, kad įgūdžiai, kurių suteikiama papildomu bendruoju mokymu, turėtų būti naudingi darbuotojams ne tik jų dabartiniame darbe, bet galbūt ir būsimuose darbuose ir socialiniame gyvenime ar jų gerovei tuo požiūriu, kuris išdėstytas 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 9 punkto 2 papunkčio d papunktyje. Šią išvadą patvirtina ir tai, kad *Ford* ir Rumunijos pateikti įrodymai (žr. 16 konstatuojamąją dalį) rodo, kad didelė dalis programoje dalyvaujančių mokytojų (iki 90 %) bus išorės mokytojai iš specializuotų mokymo centrų ir kad didelė dalis mokymo bus teikiama ne gamykloje (apie tinkamas finansuoti ir mokytojų, ir mokomų asmenų kelionės išlaidas taip pat žr. šio sprendimo 18 konstatuojamąją dalį).

(77) Kartu Komisija turi pabrėžti, kad kitos „pritaikomumo keliose srityse“ sąlygos, nurodytos kaip pavyzdys BBIR 38 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose ir 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 9 punkto 2 papunkčio a, b ir c papunkčiuose, šiuo atveju ko gero nėra tenkinamos. Visų pirma mokymo projektą organizuoja viena įmonė ir kitų įmonių darbuotojai jame dalyvauti negalės. Rumunija ir *Ford* nepateikė informacijos apie tai, ar mokymas bus patvirtintas. Kadangi didžioji dalis mokymo greičiausiai bus teikiama dalyvaujant mokytojams iš privačių įmonių, nepanašu, kad mokomi asmenys gaus diplomus ar pažymėjimus, kurie būtų pripažinti ar patvirtinti valdžios institucijų. Suinteresuotosios šalys nepateikė informacijos apie darbuotojų perėjimo į kitas įmones ir (arba) kitus sektorius mastą. Todėl Komisija mano, kad įgytų įgūdžių pritaikomumas turėtų būti didinamas mokomiems asmenims išduodant dalyvavimo pažymėjimus. Nors vien šios sąlygos nepakanka, kad būtų įvykdyti 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 9 punkto 2 papunkčio b papunkčio reikalavimai, dėl jos įgyvendinimo etape vis tiek padidėtų atitiktis pritaikomumo keliose srityse reikalavimui. Šis klausimas nagrinėjamas šio sprendimo 2 straipsnio 5 dalyje. Komisija mano, kad ketvirta sąlyga, nustatyta 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 9 punkto 2 papunkčio d papunktyje, yra tenkinama. Atsižvelgdama į pirmiau minėtus svarstymus Komisija mano, kad pritaikomumo keliose srityse reikalavimas siūlomo papildomo bendrojo mokymo atveju įvykdytas.

(78) Sprendime pradėti tyrimą Komisija abejoja, ar papildomo tinkamo finansuoti mokymo dalys iš tikrųjų būtinos būsimiems darbuotojams, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad gavėjas turi galimybę pasamdyti labiau išsilavinusių darbuotojų. Šios abejonės išsklaidytos pirmiau pateiktais argumentais dėl siūlomo teikti papildomo bendrojo mokymo pritaikomumo keliose srityse ir dėl jo galimybių sukurti teigiamų išorės veiksnių regione, kuriam teikiama pagalba, taip pat naudos ekonomikai ir visai visuomenei.

(79) Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, manoma, kad pateisinimo kriterijus tenkinamas.

Pagalbos, kaip politikos priemonės, tinkamumas

(80) Pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 10 ir 11 punktus Komisija privalo vertinti, ar valstybės pagalba yra tinkamiausia politikos priemonė, kuria siekiama skatinti tokios rūšies mokymą, koks siūlomas. Tuo tikslu Komisija privalo atsižvelgti į pagalbos, kurią ketina teikti Rumunija, alternatyvas, kaip antai į mokymą regioninėje švietimo sistemoje ar pavienių darbuotojų rėmimą juos skatinant dalyvauti mokyme kitokiomis aplinkybėmis, ne įmonėje.

(81) Rumunija teigia, kad mokymo projekte dalyvaus beveik išskirtinai išorės mokytojai, kurie bus pasamdyti, padedant specializuotai įmonei, iš regioninių ar užsienio specializuotų privačių įmonių. Komisija mano, kad numatyto mokymo (bent jo dalies) teikimo alternatyvos pasitelkiant vietos viešąsias švietimo institucijas nebuvo tinkamai išnagrinėtos. Nepaisant to, Komisija sutinka su Rumunijos teiginiu, kad išsami mokymo programa, tokia, kokia siūloma Krajovos gamyklai, sukuria pridėtinės vertės dėl įvairių siūlomo mokymo rūšių sinergijos, ir tai daugiau nei vien pavienių mokymo kursų tam tikra tema sukuriamos vertės suma.

(82) Todėl daroma išvada, kad tinkamumo kriterijus taip pat tenkinamas.

Skatinamasis poveikis ir (arba) pagalbos būtinumas

(83) Pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 12 punktą laikoma, kad siūloma pagalba turi skatinamąjį poveikį, kai įrodoma, kad ja keičiamas gavėjo elgesys ir teikiama daugiau ir (arba) geresnio mokymo, negu tai būtų daroma, jei pagalbos nebūtų. Šio skatinamojo poveikio kriterijaus tenkinimas yra *sien qua non* sąlyga, kad pagalba būtų patvirtinta (BBIR 28 konstatuojamoji dalis).

(84) Pagalbos skatinamasis poveikis nustatomas atliekant priešingos padėties analizę, t. y. lyginant mokymo, kuris būtų teikiamas skyrus pagalbą, lygį ir atitinkamai mokymo, kuris būtų teikiamas be pagalbos, lygį (2009 m. pagalbos mokymui komunikato 13 punktas).

(85) Siekdama įrodyti skatinamąjį siūlomos pagalbos poveikį, įmonė *Ford* pateikė mokymo programos, kurią siūlė Sankt Peterburgo automobilių gamyklos darbuotojams, ir programos, kuri siūloma Krajovos gamyklai, palyginimą. Sankt Peterburgo mokymo programos atveju įmonė pagalbos negavo. Siūlytos mokymo programos struktūra buvo panaši į to mokymo projekto, kuris siūlomas Krajovos gamyklai, nors programos mastas ir turinio detalumo laipsnis skyrėsi. Sankt Peterburge įmonė siūlė tik būtiniausią mokymą, kurio reikėjo laikantis saugos reikalavimų ir *Ford* gamybos kokybės lygio. *Ford* pateikiama palyginimų, kad Sankt Peterburgo programoje siūlyta tik 57 % saugos, 2 % pagrindinių įgūdžių, 30 % verslo įgūdžių ir 47 % pramoninių įgūdžių mokymo, palyginti su Krajovos gamyklai siūlomu mokymu.

(86) Komisija laikosi nuomonės, kad Sankt Peterburgo ir Krajovos mokymo programų lyginimas nėra iki galo įtikinantis. Nepanašios abiejų gamyklų pradinės sąlygos ir gamybos charakteristikos. Sankt Peterburge *Ford* perėmė gamyklą, kuri anksčiau gamino didelius variklius laivų statybos ir gynybos pramonei, o Krajovos gamykla anksčiau gamino transporto priemones. Sankt Peterburge *Ford* neperėmė esamos darbo jėgos. Taigi, įmonė galėjo pasamdyti jaunesnių ir didesnės kvalifikacijos darbuotojų, nors ir mažiau patyrusių. Sankt Peterburgo gamyklos produkcijos kiekis yra mažesnis negu Krajovos gamyklos numatytas kiekis. Sankt Peterburge *Ford* gamina tik transporto priemones (nuo 2002 m. gamykla gamina *Ford Focus II* ir *Ford Mondeo* modelius), o Krajovos gamykla gamins ir transporto priemones (B-MAV ir ISV daugiafunkcius modelius), ir variklius. Pirmoje gamykloje nėra presavimo cecho, o antroje jis yra. Taigi, įmonės mokymo poreikiai, siekiant, kad gamykla veiktų veiksmingai ir būtų laikomasi (greičiausiai skirtingų) teisės aktuose nustatytų standartų, taip pat vidaus saugos ir kokybės standartų, turėtų būti skirtingi.

(87) Nepaisant to, Komisija mano, kad lyginimas su Sankt Peterburgo gamykla bet kokiu atveju įrodo tai, kad *Ford* automobilių gamykla gali veiksmingai veikti ir atitikti įmonės vidaus kokybės ir saugos standartus, taikydama gerokai mažiau mokymo negu siūloma Krajovos gamyklai. Šia išvada palaikomas Rumunijos teiginys, kad, jei nebūtų pagalbos, įmonė siūlytų Krajovos gamyklai tik šiek tiek daugiau mokymo nei būtina gamyklai veikti (t. y. vadinamąjį specialiuosius įmonės poreikius atitinkantį mokymą, kuriam gavėjas skyrė 29,7 mln. EUR iš nuosavų lėšų). Iš tikrųjų, *Ford* nurodo, kad, jei pagalba

būtų neskirta, ji siūlytų tik specialiuosius įmonės poreikius atitinkantį mokymą (t. y. mokymą, kuris būtinas siekiant gamykloje taikyti naują technologiją ir laikytis vidaus saugos ir kokybės standartų, kuris nelaikomas atitinkančiu reikalavimus, kad būtų skiriama pagalba, ir kurio visas išlaidas įmonė padengs pati) ir tik 40 % tam tikro papildomo mokymo kursų (nurodytų pateiktuose su mokymo projektu susijusiuose dokumentuose). Be to, *Ford* pateikė išsamias Krajovos gamykloje siūlomos mokymo programos mokymo išlaidų sąmatas, biudžetus, dalyvių sąrašus, turinį ir planą, taip pat pakankamos lygiavertės informacijos apie mokymo programą, kuri siūlyta Sankt Peterburgo gamykloje, ir tai yra informacija, kurią Komisija turi tikrinti pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 15 punkto a papunktį. Įmonė taip pat pateikė daug įrodymų, leidžiančių atskirti kursus, kurie privalomi pagal galiojančius ES ir (arba) Rumunijos teisės aktus, kaip nurodyta 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 15 punkto b papunktyje. Suplanuotos papildomos tinkamos finansuoti mokymo programos dalies išlaidos prilygsta išlaidoms, kurios skiriamos specialiuosius įmonės poreikius atitinkančiai mokymo programos daliai (kuri netinkama finansuoti), kuri jau pradėta įgyvendinti 2009 m. vasarą. Taigi, taip pat manoma, kad 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 15 punkto c papunktyje nustatytas kriterijus tenkinamas.

(88) Sprendime pradėti procedūrą Komisija abejojo, ar tos mokymo programos dalys, kurios nurodytos kaip atitinkančios reikalavimus, kad būtų skiriama pagalba, iš tikrųjų nėra būtinos siekiant taikyti naują Krajovos gamykloje įdiegtą technologiją. Tokiu atveju pagalbos poveikis būtų tik padengti įmonės veiklos išlaidas, t. y. išlaidas, kurias įmonė turėtų padengti bet kokiu atveju, ir tokiu atveju pagalba neturėtų skatinamojo poveikio. Tokia padėtis būtų panaši į atvejus, kurie patvirtinti sprendimuose *Ford Genk* ([41]), *GM Antwerp* ([42]) ir *DHL Leipzig* ([43]), kai Komisija nustatė, kad pagalba, teikiama toms mokymo programos dalims, kurios susijusios, pvz., su restruktūrizavimu ar naujų produktų pristatymu, arba privaloma pagal saugos teisės aktus, nedera su vidaus rinka. Komisija nustatė, kad pagalba, skirta įprastai veiklai, kurios išlaidas įmonės bet kokiu atveju turi padengti, finansuoti, neturi skatinamojo poveikio, ja paprasčiausiai subsidijuojamos gavėjo veiklos išlaidos palengvinant gavėjui išlaidų, kurias paprastai turėtų padengti pats, naštą.

(89) Rumunija ir *Ford* pabrėžia, kad mokymas, kuris būtinas siekiant taikyti naują technologiją, aiškiai atskirtas nuo papildomo bendrojo mokymo, kuris nebūtinas darbui atlikti. Įmonė finansuos visus į verslo pagrindų bloką įtrauktus specialiuosius įmonės poreikius atitinkančio mokymo kursus *Ford* būdingų IT sistemų, *Ford* verslo procesų ir *Ford* vidaus kontrolės procesų srityje. Lygiai taip pat įmonė finansuos visus į pramoninių įgūdžių bloką įtrauktus kursus, kurie būtini darbui atlikti, kaip antai šakinio krautuvo valdymas ir priežiūra, robotų technika ir automatika. Darbui atlikti nebūtinas ir siūlomas papildomas mokymas, įtrauktas į pagrindinių įgūdžių bloką, netgi nebūtinas tam, kad būtų galima mokytis specializuotų mokymo programos dalykų, nes gamykloje taikoma nauja technologija yra pagrįsta vaizdinėmis instrukcijomis, kurių lengva laikytis, ir naudotis ta technologija galima išmokti tiesiog dirbant. Komisija sutinka su šiais teiginiais, kurie atitinka pastebėjimus, kad didžiąja dalimi siūlomu tinkamu finansuoti mokymu suteikiama bendrųjų įgūdžių, kuriuos galima pritaikyti įvairiose srityse, kurios tiesiogiai nesusijusios su darbo atlikimu. Šiuo požiūriu Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad papildomo mokymo, kuris turėtų būti siūlomas, ir gavėjo verslo veiklos (t. y. transporto priemonių ir variklių gamyba) ryšys ne toks artimas tuo atveju, kai siūlomi kursai, įtraukti į saugos, pagrindinių įgūdžių ir verslo pagrindų blokus (žr. 35–36 punktus), palyginti su kursais, įtrauktais į pramoninių įgūdžių bloką (žr. 37 punktą). Tačiau pirmiau pateiktais argumentais dėl siūlomo mokymo, įtraukto į šį bloką, būtinumo gavėjui toks susirūpinimą keliantis klausimas išsprendžiamas ir net galima daryti išvadą, kad pramoninių įgūdžių mokymo ir gavėjo veiklos ryšys nėra toks, kad rodytų, jog skatinamasis poveikis pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 15 punkto d papunktį yra per mažas. Šią išvadą patvirtina ir tai, kad Rumunija ir *Ford* pateikė įrodymų, kad dalis mokymo bus teikiama ne pačioje gamykloje, kursus ves išorės mokytojai, pasamdyti iš išorės mokymo centrų (16 ir 76 konstatuojamosias dalys). Tai dar vienas požymis, kad siūlomo mokymo ir gavėjo veiklos ryšys yra ne toks artimas pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 15 punkto d papunktį.

(90) Kartu Komisija pažymi, kad Rumunija ir gavėjas nepateikė įrodymų, kuriais patvirtintų, kad gavėjas neįtrauks į tinkamas finansuoti išlaidas tų išlaidų, kurias gavėjas galėtų galiausiai susigrąžinti dėl darbuotojų per mokymą įgytų geresnių įgūdžių, kaip nustatyta 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 16 punkto paskutinėje pastraipoje (kartu su 1 išnaša). Nepaisant to, Komisija pripažįsta, kad gali būti sunku tokį poveikį įvertinti skaičiais ir *ex ante* įrodyti konkrečiomis siūlomos mokymo programos aplinkybėmis šiuo atveju, kai didžioji dalis siūlomo papildomo mokymo yra bendrojo pobūdžio ir gavėjas iš esmės gauna tik netiesioginės naudos, o dėl siūlomo mokymo pobūdžio ir turinio atmetama hipotezė, kad mokymas gali būti teikiamas darbuotojams atliekant dabartines užduotis ar darbą. Nepaisant to, Komisija mano, kad reikia paprašyti, jog gavėjas įsipareigotų

([41]) Žr. 19 išnašą, sprendimo 28–38 konstatuojamąsias dalis.
([42]) Žr. 20 išnašą, sprendimo 43–45 konstatuojamąsias dalis.
([43]) 2008 m. liepos 2 d. Komisijos sprendimas 2008/878/EB dėl valstybės pagalbos byloje C 18/07 (ex N 874/06), kurią Vokietija ketina suteikti įmonei DHL (OL L 312, 2008 11 22, p. 31).

įgyvendinant programą išbraukti išlaidas iš nurodytų tinkamų finansuoti išlaidų; apie tai taip pat žr. šio sprendimo 2 straipsnio 6 dalį.

(91) Sprendime pradėti tyrimą Komisija taip pat abejojo, ar įmonė pagal ES ir (arba) Rumunijos saugos teisės aktus arba laikydamasi įmonės vidaus saugos standartų iš tikrųjų neprivalo siūlyti saugos mokymo dalių, kurios nurodomos kaip atitinkančios reikalavimus, kad būtų skiriama pagalba. Rumunija ir *Ford* pateikė dokumentų siekdamos įrodyti, kad visas saugos mokymo, kurio reikalaujama pagal teisės aktus, išlaidas padengs įmonė, ir tas mokymas bus įtrauktas į tą mokymo programos dalį, į kurią įtrauktas netinkamas finansuoti specialiuosius įmonės poreikius atitinkantis mokymas. *Ford* taip pat teigia, kad pagalbos skatinamasis poveikis neturėtų būti vertinamas atsižvelgiant į įmonės vidaus standartus, – vidaus saugos standartus šiuo atveju, – nes toks požiūris turėtų iškreipiamąjį poveikį ir įmonės būtų skatinamos sumažinti (ar išlaikyti žemus) savo vidaus standartus, kad atitiktų pagalbos skyrimo reikalavimus. Komisija konstatuoja, kad ir į šį klausimą atsakyta patenkinamai.

Proporcingumas

(92) Pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 16 punktą Komisija tikrins, ar pagalbos suma apribota iki mažiausios sumos, būtinos, kad būtų pasiektas pagalbos tikslas. Tuo tikslu Komisija tikrina, ar nurodytos tinkamos finansuoti išlaidos apskaičiuotos pagal BBIR 39 straipsnio 4 dalį ir ar apsiribota išlaidomis, atsirandančiomis dėl mokymo, kuris nebūtų siūlomas, jei nebūtų skirta pagalba, taip pat ar laikomasi BBIR 39 straipsnio 2 dalyje nustatyto didžiausio pagalbos intensyvumo.

(93) Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos, kurias nurodė Rumunija papildomoje tinkamoje finansuoti mokymo programos dalyje (žr. 18 konstatuojamąją dalį), atitinka BBIR 39 straipsnio 4 dalies, taigi ir 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 16 punkto, sąlygas. Visų pirma Rumunija ir gavėjas pateikė atskiras (netinkamos finansuoti) specialiuosius įmonės poreikius atitinkančio mokymo dalies ir atitinkamai tinkamos finansuoti bendrosios ir specialiosios mokymo programos dalies išlaidų sąmatas, pastaruoju atveju išskiriant tokias kategorijas: išlaidos mokytojams; mokytojų ir mokomų asmenų kelionės išlaidos (įskaitant apgyvendinimą); įrankių ir įrangos, naudojamų išskirtinai mokymo projektui, nusidėvėjimas; rekomendacijos ir konsultavimas, susiję su mokymo projektu; mokomų asmenų atlyginimo kompensavimas, apribotas mokymo, kuriame planuojama dalyvauti, valandomis ar dienomis. Be to, Rumunija ir *Ford* pateikė išsamų paaiškinimą dėl išlaidų prielaidų ir prognozių, kuriomis pagrįstos nurodytos išlaidos, pagal tinkamų finansuoti ir bendrosios, ir specialiosios papildomo mokymo dalies išlaidų kategorijas. Komisija taip pat pažymi, kad išsamių paaiškinimų pateikta ir dėl apytikslio darbuotojų, kuriems skirtas kiekvienas specialusis kursas, skaičiaus (esamų ir būsimų darbuotojų skaičiai nurodomi atskirai ir pateikiamos atskiros kiekvienų programos įgyvendinimo metų sąmatos), ir dėl apskaičiuoto skaičiaus mokymo dienų ar valandų pagal mokymo kursą, mokymo bloką ir programos įgyvendinimo metus. Rumunija taip pat įrodė, kad šiame projekte taikytas didžiausias pagalbos intensyvumas yra atitinkamai 50 % bendrajam mokymui ir 25 % specialiajam mokymui. Taigi, didžiausias pagalbos intensyvumas, susijęs su tinkamu finansuoti bendruoju mokymu, yra mažesnis už tą, kuris leidžiamas pagal BBIR 39 straipsnio 2 dalies a punktą. Be to, Rumunija įrodė, kad gavėjas pagalbos sumą faktiškai apribojo iki 57 mln. EUR, nors apskaičiuotoms tinkamoms finansuoti išlaidoms taikant net griežtesniame Reglamente (EB) Nr. 68/2001 nustatytą didžiausią pagalbos intensyvumą, projektui galėtų būti skirta 76,96 mln. EUR bendrojo mokymo pagalbos ir 0,47 mln. EUR specialiojo mokymo pagalbos.

(94) Sprendime pradėti procedūrą Komisija abejojo, ar siūloma pagalba mokymui (bent jos dalimi) nebus iš tikrųjų kompensuojamos nematerialaus pobūdžio regioninės kliūtys, kurių forma – trūkstami įgūdžiai ir kurios jau kompensuotos skiriant regioninę 143 mln. EUR pagalbą, kurią Komisija patvirtino 2008 m. balandžio mėn. kaip investiciją į gamyklą *Ford Craiova* ([44]).

(95) Šis klausimas susijęs su visų BBIR 7 straipsnyje nustatytų taisyklių laikymusi. Pagal šio straipsnio 3 dalį pagalba mokymui negali būti sumuojama su bet kuria kita pagalba toms pačioms tinkamoms finansuoti išlaidoms (iš dalies ar visiškai sutampančioms), jeigu dėl tokio sumavimo didžiausias pagalbos intensyvumas viršytų BBIR 39 straipsnyje nustatyto didžiausio pagalbos intensyvumo viršutinę ribą.

(96) Rumunija įrodė, kad pagalba mokymui, apie kurią pranešta, ir anksčiau skirta regioninė pagalba nedengiamos tos pačios tinkamos finansuoti išlaidos. 2008 m. balandžio mėn. patvirtinta regioninė pagalba yra susijusi su tinkamomis finansuoti pradinių investicijų išlaidomis (mechanizmai, gamykla, pastatai) pagal 2006 m. regioninės pagalbos gaires ([45]). Šiuo atveju nurodytos tinkamos finansuoti išlaidos apima visiškai kitos kategorijos išlaidas: išlaidos mokytojams, mokytojų ir mokomų

([44]) Žr. 4 išnašą.

([45]) 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairės (OL C 54, 2006 3 4, p. 13).

asmenų kelionės išlaidos, medžiagos ir atsargos, įrankių ir įrangos, naudojamų mokymui, nusidėvėjimas; rekomendacijos ir konsultavimas, mokomų asmenų atlyginimo kompensavimas, susijęs su mokymui praleistu laiku. Komisija mano, kad Rumunija pagrindė tinkamų finansuoti išlaidų, kurios padengiamos iš suteiktos regioninės pagalbos, ir pagalbos mokymui, kuri siūloma Krajovos gamyklai, skirtumą.

(97) Dar vienas būdas, kaip nagrinėti tą patį klausimą, yra paklausti, ar pagalba mokymui yra pateisinama tiek, kiek ja būtų kompensuojamos nematerialaus pobūdžio regioninės kliūtys, kurios jau kompensuotos skirus regioninę pagalbą. Rumunija atsako į šį klausimą pabrėždama, kad regioninės pagalbos ir pagalbos mokymui priemonių tikslas skiriasi ir kad tos priemonės skirtos skirtingoms tinkamoms finansuoti išlaidoms padengti. Regioninės pagalbos tikslas – skatinti investicijas Europos Sąjungos mažiau palankiuose regionuose, o pagalba mokymui siekiama ištaisyti padėtį, kai per mažai investuojama į mokymą. Regioninė pagalba pirmiausia naudinga pagalbą gaunančiai įmonei, o pagalba mokymui, ypač kai tai susiję su bendruoju mokymu, pirmiausia naudinga darbuotojams, ir įmonė iš jos gauna tik antrinę naudą. Rumunija pabrėžia, kad ES valstybės pagalbos taisyklėmis nedraudžiama sumuoti regioninę ir mokymo pagalbą, skirtą tai pačiai įmonei. Be to, kaip teisingai nurodo Rumunija, jei įmonėms, kurios gauna regioninę pagalbą, būtų neleista gauti pagalbos mokymui, Europos Sąjungos nepalankiausi regionai būtų *de facto* diskriminuojami, nes iš jų būtų atimta pagalbos mokymui suteikimo galimybė.

(98) Komisija, remdamasi 94 straipsnyje pateiktomis pastabomis, konstatuoja, kad remiantis pateikta informacija galima teigti, kad proporcingumo sąlygos, atsirandančios dėl BBIR 39 straipsnio 2 dalies (nustatomas taikomas pagalbos intensyvumas), BBIR 39 straipsnio 4 dalies (apibrėžiamos tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos, kurias galima įtraukti skaičiuojant) ir 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 16 straipsnio, yra tenkinamos. Visų pirma, kalbant apie mokomų asmenų atlyginimo išlaidas, atsižvelgiama tik į išlaidas, susijusias su mokymuose praleistu laiku, kaip nustatyta BBIR 39 straipsnio 4 dalies f punkte.

(99) Nepaisant to, Komisija privalo atkreipti dėmesį, kad šiuo atveju pateiktus su proporcingumu susijusius įrodymus, kad užtikrinamas pagalbos apribojimas iki mažiausios būtinos sumos, sudaro išskirtinai būsimų išlaidų sąmata ir būsimų veiksmų planai. Šiuo atveju, pavyzdžiui, kalbant apie bendrą darbuotojų, kurie bus įtraukti į siūlomą mokymo projektą, skaičių, sąmatoje nurodoma, kad iki 2012 m. bendras darbuotojų skaičius bus 9 000. Tas pats pasakytina ir apie tinkamų finansuoti išlaidų sąmatas pagal išlaidų kategorijas, kaip nustatyta BBIR 39 straipsnio 4 dalyje. Komisija pripažįsta, kad yra pagrindo sutikti, jog tokio masto projektui, kaip šis, kuris skirtas 9 000 darbuotojų ir apima 269 skirtingus kursus, įgyvendinamus penkerius metus, skirtos tinkamos finansuoti išlaidos, kurios laikomos būtinomis, gali būti apskaičiuojamos tik remiantis praeityje patirtomis panašiomis išlaidomis (susijusiomis su mokymo projektais, kurie įgyvendinami kitose įmonės vietose) ir atsižvelgiant į tikroviškus išlaidų planus ir prognozes Rumunijoje (žr. 20 konstatuojamąją dalį). Tačiau negalima *a priori* atmesti tikimybės, kad išlaidos, kurios bus faktiškai patirtos, galiausiai bus mažesnės už prognozuotas. Todėl būtina nustatyti papildomas apsaugos priemones, siekiant užtikrinti, kad įgyvendinant projektą būtų laikomasi proporcingumo principo. Šis klausimas sprendžiamas šio sprendimo 2 straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

Konkurencijos iškraipymas

(100) Pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 17 punktą Komisija turėtų išsamiai vertinti galimą pagalbos iškreipiamąjį poveikį tais atvejais, kai dėl siūlomos pagalbos gali labai pakisti gavėjo elgesys, kuris greičiausiai iškraipytų konkurenciją. Galimybė, kad pagalba turės iškraipomąjį poveikį, priklauso nuo pagalbos ypatybių ir paveiktos (-ų) rinkos (-ų).

(101) Komisija pabrėžia, kad siūloma pagalba yra beveik išskirtinai susijusi su bendruoju mokymu, kuris, kaip numanoma, dėl savo pobūdžio pirmiausia naudingas patiems darbuotojams, o gavėjas gauna tik antrinę naudą (gavėjui pagalba bus naudinga tuo, kad jis turės geresnės kvalifikacijos darbuotojų). Taigi, galima teigti, kad pagalba neturi esminio poveikio kokybės, produkcijos kiekio ar kainodaros atžvilgiu, t. y. neturi tokio poveikio, kuris leistų gavėjui sudaryti palankesnes negu jo konkurentų sąlygas. Be to, tai, kad laikomasi proporcingumo principo, taip pat riboja pagalbos iškraipomąjį poveikį.

(102) Tačiau pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 18 punktą pagalbos atrankumas, pagalbos dydis ir pagalba remiamos programos trukmė – tai rodikliai, rodantys galimą konkurencijos iškraipymą ir to iškraipymo mastą. Siūloma pagalba yra atrankioji (ji apima individualią *ad hoc* paramą didelei įmonei), pagalbos suma yra neįprastai didelė (57 mln. EUR), o pagalba remiamos programos trukmė yra penkeri metai (ir tai, be kita to, sutampa su dviejų naujų gamybos projektų pradžia).

(103) Komisija visų pirma susirūpinusi dėl neįprastai didelės bendros siūlomos pagalbos sumos, t. y. 57 mln. EUR, poveikio. Tokio dydžio pagalba, ypač jei gavėjui būtų išmokėta iškart visa suma, turėtų tokį pat iškraipomąjį poveikį, kaip ir iškart suteikiama grynųjų pinigų dotacija. Tokiomis aplinkybėmis gavėjas galėtų pasinaudoti suma, bent jau pradiniame programos etape, ir kitiems veiklos tikslams, ne tik įgyvendinamos mokymo programos išlaidoms padengti.

(104) Dar vienas susirūpinimą keliantis klausimas – galimas finansinis pranašumas, kurį gavėjas turėtų iš to, kad pagalba mokymui būtų galima iš dalies padengti kompensaciją darbuotojams už laiką, skirtą papildomai tinkamai finansuoti mokymo daliai. Remiantis Rumunijos ir *Ford* pateikta informacija, siūlomas mokymo projektas, kuriam reikės iš viso vidutiniškai 111 mokymo dienų kiekvienam darbuotojui (t. y. vidutiniškai 22,2 mokymo dienos per metus), ir tai apims ir mokymo programos dalį, kuri atitinka specialiuosius įmonės poreikius (netinkama finansuoti), ir papildomą tinkamą finansuoti programos dalį.

(105) Siekdama įvertinti siūlomos pagalbos iškraipomąjį potencialą, Komisija taip pat turi atsižvelgti į sektoriaus ypatybes ir rinkos (-ų), susijusios (-ių) su mokymo projektu, kuriam teikiama pagalba, struktūrą. Siekdama išnagrinėti šiuos aspektus Komisija remiasi atitinkama produktų rinka, atitinkama geografine rinka ir rinkos dalies analize, kurią Komisija 2008 m. atliko siekdama įvertinti regioninę pagalbą gamyklai *Ford Craiova* ([46]) ir kurios išvados skiriasi nuo naujausių automobilių pardavimo duomenų, gautų iš *Global Insight* ([47]), ir aiškinamos naudojantis naujausia informacija, susijusia su pajėgumų naudojimo pramonėje rodikliu.

(106) Pagalbos mokymui gavėjas yra didelė įmonė, veikianti variklinių transporto priemonių gamybos sektoriuje. *Ford* Krajovos gamykloje gamins dviejų naujų rūšių automobilius: B-MAV – maža daugiafunkcė transporto priemonė, pagaminta naudojant platformą, kurią *Ford* priskiria B segmento keleiviniams automobiliams, ir ISV – maža universali transporto priemonė, kurią galima naudoti ir keleivinio, ir komercinio transporto tikslais, pagaminta naudojant platformą, kurią *Ford* priskiria C segmento keleiviniams automobiliams. Nuo 2011 m. Krajovos gamykla taip pat gamins naujų mažai CO_2 išmetančių variklių, kurie bus montuojami beveik išskirtinai tik *Ford* transporto priemonėse.

(107) 2008 m. balandžio mėn. regioninės pagalbos sprendime Komisija konstatavo, kad tiek, kiek varikliai yra tarpiniai produktai, montuotini *Ford* transporto priemonėse, atitinkamos produkto ir geografinė tų variklių rinkos sutampa su rinkomis, kurios apibrėžiamos galutiniams produktams (transporto priemonėms). Kalbant apie atitinkamas produkto ir geografinę transporto priemonių B-MAV ir IVS rinkas, dėl skirtingų sistemų, taikomų klasifikuojant atitinkamus automobilių segmentus, Komisija atsižvelgė į skirtingą alternatyvų produkto rinkos apibrėžimą. Krajovos gamykloje gaminamos transporto priemonės bus parduodamos daugiausia ES ir EEE rinkose, bet įmonė taip pat ketina laikui bėgant eksportuoti jas ir į kitas pasaulio vietas. Komisija apskaičiavo atitinkamas rinkos dalis per 2007–2012 m. laikotarpį EEE ir pasaulio lygmeniu ir priėjo prie išvados, kad didžiausia įmanoma *Ford* tekusi atitinkamos rinkos dalis EEE lygmeniu 2007 m. buvo 16,8 % ir turi tendenciją šiek tiek mažėti iki 2013 m. Įmonės, gaminančios transporto priemones, kurių ypatybės labai panašios į transporto priemonių B-MAV ir IVS, yra *Renault, Opel* ir atitinkamai *Renault, Citroen, Fiat* ir *Volkswagen*.

(108) Europos automobilių sektoriui, kaip visumai, būdingi pertekliniai gamybos pajėgumai; 2007 m., pvz., kurie laikomi gerais automobilių pardavimo Europoje metais, gamintojai pateikė rinkai 4 mln. automobilių daugiau, negu galėjo būti nupirkta ([48]). ACEA (Europos automobilių gamintojų asociacija) praneša, kad registruojamų naujų lengvųjų komercinių transporto priemonių iki 3,5 t Europoje nuo 2008 m. liepos mėn. iki 2009 m. liepos mėn. sumažėjo 31,4 % ([49]).

(109) Komisija laikosi nuomonės, kad šio sektoriaus ypatybės (pertekliniai gamybos pajėgumai) ir atitinkamos rinkos (nuožmi kelių stambių gamintojų konkurencija) rodo, kad tikėtina, jog pagalba iškraipytų konkurenciją. Nepaisant to, šie argumentai turi būti sugretinti su poreikiu skatinti būsimas investicijas, kurių reikia siekiant užtikrinti ilgalaikį viso Europos variklinių transporto priemonių sektoriaus gyvybingumą. Komunikate „Kovos su Europos automobilių pramonės krize veiksmai“ ([50]) Komisija nustatė labai įvairių pagalbos priemonių, kuriomis siekiama padėti pramonei per dabartinę krizę, įskaitant ir pagalbos priemones mokymui. Be to, būtina prisiminti, kad, nors pagalba absoliučiaisiais skaičiais ir yra didelė, ji sudaro tik trečdalį bendro finansinio įsipareigojimo suteikti Krajovos darbuotojams mokymą. Atitinkamai, šie susirūpinimą keliantys klausimai nėra pakankama priežastis neteikti pagalbos. Nepaisant to, teigiama, kad būtina nustatyti tam tikras pagalbos mokėjimo sąlygas, siekiant užtikrinti, kad *Ford* nebūtų suteiktas per didelis trumpalaikis likvidumas. Šis klausimas išsprendžiamas laikantis su programos įgyvendinimu susijusių sąlygų, nustatytų sprendimo baigiamosios dalies 2 straipsnyje.

Teigiamo ir neigiamo pagalbos poveikio subalansavimas

(110) Komisija konstatavo, kad teigiamas siūlomos pagalbos poveikis tuo požiūriu, kad i) gavėjas turi siūlyti papildomą bendrąjį mokymą, kuris greičiausiai turės naudingą šalutinį poveikį ekonomikai ir visuomenei ir visų pirma regiono, kuriam pagalba teikiama pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą, lygmeniu; ii) pagalba

([46]) Žr. 4 išnašą, 70–129 konstatuojamąsias dalis.

([47]) 2000 m. spalio mėn. *Global Insight* duomenys, kuriuos gavo Komisijos tarnybos. Žr. http://www.ihsglobalinsight.com

([48]) Žr. 2009 m. rugsėjo 17 d. *The Economist* žurnale paskelbtą straipsnį „Small Isn't Beautiful“, kuriame cituojamas PWC (Pricewaterhouse-Coopers) parengtas Europos automobilių pramonės perteklinės produkcijos 2005–2010 m. įvertis.

([49]) Žr. ACEA 2009 m. rugsėjo 24 d. spaudos pranešimą „ES ir ELPA šalyse 2009 m. liepos ir rugpjūčio mėn. užregistruotos naujos komercinės transporto priemonės“, kurį galima rasti http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/commercial_vehicles_registrations_down_374_eight_months_into_2009

([50]) 2009 m. vasario 25 d. Komisijos komunikatas, kurio tekstą galima rasti http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0104:FIN:EN:PDF

tinkama kaip politikos priemonė; iii) ji turi skatinamąjį poveikį, patenkinamai įrodytas. Komisija dar šiek tiek abejoja dėl siūlomos pagalbos proporcingumo remdamasi būsimų išlaidų sąmatomis ir būsimų veiksmų planais, bet vis tiek konstatuoja, kad pateikti proporcingumo *ex ante* įrodymai yra priimtini. Kalbant apie neigiamą poveikį, susijusį su pagalbos galimybe iškraipyti konkurenciją, Komisija išreiškia susirūpinimą visų pirma dėl tokio masto individualios pagalbos poveikio, *inter alia*, atsižvelgdama į sektoriaus ir atitinkamų rinkų ypatumus. Tačiau Komisija mano, kad šios abejonės dėl proporcingumo ir iškreipiamojo poveikio gali būti išsklaidytos laikantis tam tikrų programos, kuriai skiriama pagalba, įgyvendinimo sąlygų, kuriomis siekiama užtikrinti, kad pagalba būtų suteikta tik atgalinėmis periodinėmis išmokomis remiantis *Ford* pateiktais realiais patirtų išlaidų įrodymais. Todėl Komisija konstatuoja, kad teigiamas siūlomos pagalbos poveikis viršija galimą neigiamą jos poveikį. Dėl šio bendro teigiamo balanso pagalba gali būti laikoma derančia su SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu.

Pagalbos sumavimas

(111) Šis klausimas nagrinėjamas sprendimo 96 ir 97 punktuose. Komisija konstatavo, kad siūloma pagalba atitinka reikalavimus dėl pagalbos sumavimo pagal BBIR 7 straipsnį.

Deggendorf principas

(112) Atsižvelgdama į Rumunijos pateiktus dokumentus, kuriais siekiama įrodyti, kad *Ford* 2008 m. birželio 27 d. grąžino nederančią 27 mln. EUR privatizavimo pagalbą ir susikaupusias palūkanas, Komisija konstatuoja, kad siūloma pagalba atitinka vadinamąjį *Deggendorf* principą.

7. **IŠVADA**

(113) Komisija nustatė, kad įmonei *Ford Romania SA*, esančiai Krajovoje, taikoma pagalbos mokymui priemonė, apie kurią pranešė Rumunija ir pagal kurią penkerių metų mokymo programai, skirtai iš viso 9 000 Krajovos gamyklos darbuotojų, skiriama bendra 57 mln. EUR suma, dera su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą.

(114) Atsižvelgdama į susirūpinimą keliančius klausimus dėl pagalbos proporcingumo ir galimo rinkos iškraipymo, išreikštus šio sprendimo 99, 109 ir 110 konstatuojamosiose dalyse, Komisija leidžia kaip būtiną ir pateisinamą priimti teigiamą sprendimą, jei laikomasi Procedūrinio reglamento ([51]) 7 straipsnio 4 dalyje nustatytų sąlygų. Šiomis sąlygomis siekiama užtikrinti proporcingumą projekto įgyvendinimo metu (užtikrinant, kad pagalbos suma būtų naudojama griežtai tik faktiškai patirtoms tinkamoms finansuoti išlaidoms padengti), apriboti galimybę iškraipyti rinką iškart išmokant visą pagalbos sumą ir padidinti per mokymus darbuotojų įgytų įgūdžių pritaikomumą įvairiose srityse.

(115) Be to, kaip pasiūlė pati Rumunija 2009 m. liepos 9 d. ([52]) pateiktuose dokumentuose, pagalbos išmokėjimo taisyklės ir sąlygos turėtų būtų išdėstytos konkrečiame Rumunijos teisės akte.

(116) Remdamasi šiais argumentais, Komisija

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

57 mln. EUR pagalba, kurią Rumunija planuoja suteikti įmonei *Ford Romania SA*, esančiai Krajovoje, dera su vidaus rinka, jei laikomasi 2 straipsnyje nustatytų sąlygų.

2 straipsnis

1. Pagalba mokama periodinėmis *ex post* išmokomis intervalais, kurių ilgis turėtų būti nustatytas Rumunijos pagalbą teikiančios institucijos ir pagalbos gavėjos susitarime, tačiau kurie bet kokiu atveju neturėtų būti ilgesni kaip vieni metai. Bendra periodinių išmokų suma turi atitikti faktiškai patirtas išlaidas, kurias Rumunijos pagalbą teikiančiai institucijai nurodo gavėjas.

2. Rumunijos valdžios institucijos Rumunijos konkurencijos tarybai, kuriai patikima stebėti pagalbos priemonės įgyvendinimą, ir Komisijos tarnyboms praneša susitarimo dėl *ex post* išmokų intervalų ilgio sąlygas.

3. Pasibaigus kiekvieniems mokymo programos įgyvendinimo metams gavėjas pateikia Rumunijos stebėjimo institucijai ir Komisijai nepriklausomai audituotas išsamias programos įgyvendinimo ir per ataskaitinį laikotarpį patirtų išlaidų ataskaitas. Įgyvendinimo ataskaitose pateikiama išsami informacija apie patirtas išlaidas ir teiktą mokymą. Tinkamos finansuoti kiekvieno mokymo bloko išlaidos ataskaitose suskirstomos į kategorijas pagal BBIR 39 straipsnio 4 dalį. Metinėse įgyvendinimo ataskaitose taip pat pateikiamas siūlytų mokymo kursų

([51]) *1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles* (OL L 83, 1999 3 27, p. 1).

([52]) Žr. 21 konstatuojamąją dalį.

sąrašas pagal kiekvieną bloką per ataskaitinį laikotarpį, kursuose dalyvavusių darbuotojų skaičius pagal darbuotojų kategorijas, bendras mokymo dienų ar valandų skaičius pagal kursus ir pagal mokymo blokus ir bendras įmonės darbuotojų skaičius kiekvienų programos įgyvendinimo metų pabaigoje (darbuotojų skaičius). Nepriklausomas auditorius pasirenkamas abipusiu pagalbos gavėjo ir Rumunijos stebėjimo institucijos susitarimu.

4. Išmokų mokėjimas už kiekvienus programos įgyvendinimo metus priklauso nuo to, ar Rumunijos stebėjimo institucija ir Komisija priima metines įgyvendinimo ataskaitas; išmokos mokamos per šešias savaites nuo tos dienos, kurią patvirtinama, kad pateikta ataskaita yra išsami. Jei per nustatytą terminą nepateikiama jokių pastabų, tai reiškia tylų sutikimą su įgyvendinimo ataskaitomis.

5. Pagalbos gavėjas kiekvienam mokymo programoje dalyvavusiam darbuotojui programos pabaigoje arba kasmet (kaip patogiau) suteikia dalyvavimo pažymėjimą, kuriame nurodyta, kokie kursai lankyti, ir mokymo dienų ar valandų skaičius pagal kiekvieną kursą. Tokie dalyvavimo pažymėjimai bet kokiu atveju turi būti išduodami darbuotojui paprašius, jei (kai) darbuotojas pateikia oficialų prašymą atleisti iš darbo gamykloje. Taigi dalyvavimo pažymėjimais gali būti padidintas mokymuose įgytų įgūdžių pritaikomumas įvairiose srityse.

6. Rumunijos valdžios institucijos perkelia 1–5 punktuose nustatytas sąlygas į teisės aktą, kuriuo reglamentuojamas mokymo programos įgyvendinimas. Į teisės aktą turi būti įtrauktos minėtos sąlygos ir nustatytos specialios sąlygos, kuriomis būtų užtikrintas anksčiau išmokėtų periodinių pagalbos sumos išmokų grąžinimas tuo atveju, jei būtų nustatyta, kad tos išmokos didesnės už faktiškai patirtas išlaidas ir (arba) didesnės už pagalbos intensyvumą, pagal kurį pagalba buvo patvirtinta atsižvelgiant į teikiamo mokymo bendrąjį ir specialųjį pobūdį. Teisės akte taip pat turi būti nustatytas įpareigojimas, kad gavėjas į nurodytas tinkamas finansuoti išlaidas neįtrauktų išlaidų, kurios galiausiai būtų susigrąžinamos gaunant naudos iš darbuotojų per mokymus įgytų įgūdžių pagal 2009 m. pagalbos mokymui komunikato 16 punkto paskutinę pastraipą. Teisės aktas turi būti kuo skubiau pateiktas Komisijai. Pagalba negali būti suteikta prieš priimant šį aktą.

7. Komisija kviečia gamyklos *Ford Craiova* darbuotojų atstovus kiekvienų mokymo programos įgyvendinimo metų pabaigoje raštu pateikti pastabų dėl mokymo kursų turinio ir dalyvavimo kursuose (nurodomas mokyme dalyvavusių darbuotojų skaičius ir mokymams skirtas laikas).

3 straipsnis

Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą Rumunija informuoja Komisiją apie priemones, kurių imtasi, siekiant laikytis šio sprendimo reikalavimų.

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Rumunijai.

Priimta Briuselyje 2009 m. gruodžio 2 d.

Komisijos vardu

Neelie KROES

Komisijos narė